

Puma til Helmand

DRONER: Da ISAF Hold 16 landede i Afghanistan, havde de en Puma med i bagagen. Det lille ubemandede fly bliver holdets Eye-in-the-Sky. ■

○ Side 12

På turné med FPT

HR: Fra begyndelsen af september drager FPT på road-show med det nye bemandingssystem. De vil forklare hovedprocesserne i bemandingssystemet til chefer, ledere og medarbejdere. ■

○ Side 23

Erfaring fra Forsvaret

LEDELSE: Claus Bretton-Meyer har de seneste 18 år været administrerende direktør. Som leder bruger han de ledelsesværktøjer, han lærte som sergent. ■

○ Side 31

FORSVARSAVISEN OG

ÅRGANG 2 · AUGUST · 2013

EXIT PRICE

Det var en historisk dag, da omkring 90 køretøjer og små 250 mand rullede ud fra Camp Price mandag den 22. juli 2013. Fremover opererer de danske soldater fra Camp Bastion.

SIDE 11 OG 30

I SIDSTE ØJEBLIK / NYHEDER FRA IND OG UDLAND

Ny forsvarsminister

POLITIK: Nicolai Wammen fik den 9. august 2013 overdraget forsvarsministeriet i forbindelse med en ministerrokade. Han afløser Nick Hækkerup, der i stedet bliver ny Handels- og Europaminister. Nicolai Wammen er medlem af Socialdemokraterne og har siden folketingsvalget i 2011 været Europaminister. ■

Læs kommentar af den nye forsvarsminister her i Forsvarsavisen på side 2.

Oplys om tolke

AFGHANISTAN: Forsvaret har brug for flere informationer om de tolke i Afghanistan, der har samarbejdet med de danske styrker. Derfor opfordrer Forsvaret til, at alle nuværende eller tidligere ansatte, der forsat har kontakt til tolkene for eksempel via Facebook eller mail, sender kontaktoplysningerne til Forsvaret. ■

Oplysningerne kan sendes til:
FKO-VO@mil.dk.

Direktør for kampfly

LEDELSE: Tidligere koncerndirektør i DSB, Lone Lindsby, er den 15. august 2013 tiltrådt stillingen som direktør for programmet vedrørende anskaffelse af nye kampfly. Lone Lindsby er 49 år og cand. polit. Hun har tidligere haft ansvaret for en række tværgående koncerntiltag i DSB, som eksekvering af koncerntilgiprogrammer, forretningsudvikling og effektiviserings- og forandringsprogrammer. Det var i forbindelse med forsvarsforliget, at arbejdet med at vælge nye kampfly til Forsvaret blev genoptaget. Lone Lindsby skal stå i spidsen for typevalgsprocessen og den efterfølgende kontraktfase. ■

OVERBLIK

REDIGERET AF
KAREN DAHLIN
KAREN@FTV.DKNy forsvarsminister:
Et ønskejob

Da Statsministeren ringede og spurgte, om jeg ville være forsvarsminister, blev jeg både glad og stolt. Glad fordi det er et drømmejob og stolt over at være blevet spurgt. Det er et stort ansvar og privilegium, at skulle være minister for så mange gode og dygtige medarbejdere i det danske Forsvar. Jeg har den største respekt for Forsvaret. Både for ledelsen, for soldaterne og for alle de civile medarbejdere, der hver dag – ude som hjemme – yder en kæmpe indsats til gavn for Danmark.

Vi er på vej hjem fra Afghanistan. Jeg ved godt, at opgaven ikke er overstået endnu, men der er god grund til at være stolte af det arbejde, det danske Forsvar udøver alle de steder i verden, hvor vi er og har været. Vores udsendte soldater yder en indsats i verdensklasse. Jeg synes faktisk, at det er ret imponerende, at vi som lille nation kan være med til at gøre en forskel så mange steder i verden.

En af de klart vigtigste opgaver på mit bord fra allerførste dag er at gennemføre det ambitiøse forsvarsforlig, der blev indgået i efteråret med bred opbakning fra alle Folketingets partier undtagen Enhedslisten. Vi trimmer Forsvaret, så vi i en tid med økonomisk krise bruger pengene bedst muligt. Det giver god mening og er både ansvarligt og fornuftigt. Vi gør det, så Forsvaret kan bidrage med 2,7 mia. kr. om året til samfundsøkonomien. Det er til gavn for os alle, for det er med til at sikre, at vi fortsat har råd til gode skoler, hospitaler og vuggestuer. Samtidig ligger det mig meget på sinde, at vi udfører aftalen med størst mulig hensyntagen til Forsvarets medarbejdere og på en måde, så vi fortsat kan varetage Danmarks interesser ude i verden. Og så skal vi selvfølgelig huske på, at forsvarsforliget desuden rummer en række gode og vigtige udviklingsprojekter – for eksempel Arktis, cyber-operationer, specialstyrker og ikke mindst nye kampfly – som vi også skal have fokus på at gennemføre.

Det er også min opgave, og en del af regeringsgrundlaget, at vi skal se på organiseringen af den øverste ledelse. Med forårets ændring af forsvarsloven er der skabt mulighed for at ændre den måde, vi er organiseret i dag. Min tilgang er, at jeg vil drøfte sagen med alle folketingets partier, inden regeringen tager endelig stilling til den konkrete model.

I det hele taget ser jeg frem til at samarbejde bredt med de øvrige partier i alle de sager, vi skal drøfte, og jeg håber, at vi kan finde løsninger i fællesskab. Det fortjener Forsvaret.

Til sidst vil jeg blot nævne, at jeg i den kommende tid vil bestræbe mig på at komme rundt og møde så mange af jer som muligt. Både herhjemme og ude i verden.

Jeg glæder mig til at møde jer! ■

Nicolai Wammen
Forsvarsminister

LÆS FLERE
NYHEDER,
GÅ I DYBDEN
MED FOKUSOM-
RÅDER ELLER
SE VIDEOER PÅ
FORSVARET.DK

.....

Depotområde Tolne solgt Kom om bord på fregat

SALG: Forsvarets Bygnings- og Etablissementsstjeneste har nu solgt Depotområde Tolne i offentligt udbud til højst bydende. Depotområdet i Vendsyssel bestod blandt andet af adskillige depotbygninger samt ti ammunitionsbunkere fra 1955. Hele herligheden er beliggende i et 18 hektar stort skovområde. Det er da også primært på grund af skovdriften, at en nordjysk skovfoged har købt Depotområde Tolne for 2,25 millioner kroner. Den formelle overdragelse sker 2. september. ■

Midlertidig tjeneste reduceres

TJENESTE: FPT går i efteråret 2013 i gang med at effektivisere og reducere anvendelsen af midlertidig tjeneste. Det medfører blandt andet, at medarbejdere, hvis midlertidig tjeneste udløber medio 2013, erstattes af medarbejdere med varig tjeneste. Blandt de medarbejdere, som fortsat er på midlertidig tjeneste, vil en større del blive afløst af en kvalificeret afløser på varig tjeneste fra lokalområdet. Medarbejdere, der er beordret på daglig hen- og tilbagerejse, vil ligeledes overgå til varig tjeneste. Ændringerne af midlertidig tjeneste vil i alle tilfælde ske efter en konkret individuel vurdering og varsling. ■

BESØG: Den første af Søværnets nye fregatter får nu en venskabsby. Det sker, når fregatten Peter Willemoes besøger og adopteres af Odense Kommune i weekenden den 30. august til den 1. september. I forbindelse med besøget holder fregatten "åbent skib" og inviterer alle interesserede borgere om bord lørdag og søndag fra klokken 10.00 til 16.00. ■

Absalon i stor flådeøvelse

ØVELSE: Støtteskibet Absalon og inspektionsskibet Thetis er blandt deltagerne, når den store tyske flådeøvelse Northern Coasts 2013 løber af stablen i Østersøen fra den 6. til den 19. september. De danske besætninger samarbejder med cirka 40 andre skibe fra 15 forskellige nationer, og øvelsens formål er dels at vedligeholde, dels at udvikle deltagerens kunnen i hele krigsspektret, herunder blandt andet international krisehåndtering. Den danske flådeøvelse DANEX er i år integreret i Northern Coasts, og blandt andre Søværnets Taktiske Stab har bidraget til planlægningen. Sverige er for første gang vært for øvelsen, der også involverer hær- og luftstyrker. ■

Soldater besøgte børn

Skadede soldater fra DIF Soldaterprojekt besøgte i august kræftramte børn på Rigshospitalets børneafdeling for at fortælle om deres oplevelser som udsendt og hjemvendt med store skader.

– Det er noget med mod og vilje til at kæmpe, siger Margit, mor til 14-årige Bastian, der har været indlagt et halvt år.

Børnene har set soldaterne træne her på Riget hver torsdag og er blevet meget inspireret.

Idrætspsykolog
Troels Thorsteinsson,
der var initiativtager til besøget.

JYLLAND

Overspringshandlinger for kronstyr

Hjørring Kaserne fik sig et problem, da en flok kronstyr sprang over hegnet. Efter samråd med Skov- og Naturstyrelsen blev der etableret et overspring, og nu er de fleste kronstyr hoppet ud igen.

Foto: Hjørring Kaserne

SERGENT-ELEVER PÅ SU

FOTO: ARKIV

Ét ud af mange initiativer i forsvarsforliget omhandler en ændring af aflønningen af sergentelever. Den 9. juli 2013 blev den grundlæggende sergentuddannelse i Hæren godkendt som en SU-berettiget uddannelse.

AF FKO

FORLIG Værnepligtige, der bliver rekrutteret fra hærens basisuddannelse, skal fremover på SU. Initiativet kommer til at gælde for de nye sergentelever, der begynder på uddannelserne ultimo 2013.

Initiativet kommer ikke til at berøre de konstabler, der i forvejen er ansat i Forsvaret.

- For at sikre, at Forsvaret stadig kan rekruttere til sergentuddannelsen fra konstabelgruppen i Hæren, Søværnet og Flyvevåbnet oprettes en afkortet, almindelig aflønning og modulariseret sergentuddannelse, der gennemføres i forbindelse med havende tjeneste, siger kommandør Henrik Ryberg, der er chef for Personalestrategisk Afdeling i Forsvarskommando.

Den nye ordning kommer ikke til at 'koste' SU-klip, der skulle være brugt senere.

- Uddannelsen er godkendt jævnfør reglerne om SU for en ungdomsuddannelse. Disse uddannelser er ikke omfattet af klippekortsord-

ningen, så derfor mister eleverne ikke deres SU-klip, siger Henrik Ryberg.

Efter forhandlinger mellem Forsvarskommando, Forsvarsministeriet og Finansministeriet er der fundet en løsning på indkvartering, forsikring, rejsegodtgørelse med videre således, at rammerne i størst muligt omfang er uændrede.

- Det har været afgørende, at overgangen til SU ikke vil medføre en forringelse af rammerne for sergentuddannelsen. Vi er glade for løsningen, der både tilgodeser behovet for at opnå besparelser uden at forringe uddannelsesrammerne, og samtidigt fortsat gør det attraktivt for konstabler at søge ind på sergentuddannelsen, siger Henrik Ryberg.

For yderligere information om ordningen henvises til Forsvarets HR-portal, hvor en mere udførlig beskrivelse af tiltaget vil blive lagt ud, samt til Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøttes hjemmeside, hvor man kan finde detaljerne omkring SU-reglerne. ■

Kollegastøtte: Læs mere på side 19

HVAD MENER DU OM FORSVARET SOM ARBEJDSPLADS?

Er du født mellem den 9. til den 20. i en måned, så deltag i HR-målingen af, hvad der er vigtigst, bedst og værst ved at arbejde i Forsvaret. Svarene bruges til at finde ud af, hvad Forsvarets medarbejdere er (u)tilfredse med, så Forsvaret kan finde ud af, hvor vi skal gøre noget.

Du deltager ved at gå ind på denne hjemmeside: <http://survey.epinion.dk/forsvaret/2013/>

Her skal du bruge dit MA-nummer for at logge ind. Det er Epinion, som står for undersøgelsen, så du er fuldstændigt anonym.

Det er vigtigt, at flest muligt deltager, så resultaterne bliver så troværdige som muligt. Om en måneds tid kan du se resultaterne på HR-portalens under Strategi & Politik. Her kan du også se den første måling fra maj i år.

Du har måske også fået eller får en mail inden for de nærmeste dage om undersøgelsen, men du kan selvfølgelig kun deltage en gang.

Tak for din deltagelse!

KOMMENTAR

Min fortælling om veteranen

Dengang jeg – for nu et års tid siden – blev bedt om at tiltræde stillingen som chef for Veterancentret, var min første tanke ”en veteran – hvad er det?” Min næste tanke var så ”jamen, det er jo mig selv!”. Ved nærmere eftertanke kom jeg dog alligevel frem til, at der måtte være mere til veteranfortællingen end det. Og ganske rigtigt – det var der, har jeg fundet ud af.

På et så komplekst felt som veteranområdet er der naturligt mange forskellige fortællinger om, hvad en veteran er. Fortællinger, som alle har mange forskellige nuancer afhængig af stemmen, der beretter dem.

En fortælling, der er udbredt – og som vi desværre alt for tit møder i den offentlige debat – er den, om de vanskeligheder vores veteraner har pådraget sig i forbindelse med deres udsendelse. Den fortælling er vigtig, nuvel, men den må aldrig stå alene. Særligt ikke, fordi det ingenlunde er et retvisende billede på, hvordan flertallet af de danske veteraner har det.

Det, vi oplever – og som bakkes op af forskningen – er, at en mindre, men desværre ikke ubetydelig del af de danske soldater vender hjem med vanskeligheder som følge af deres udsendelse, såvel fysiske som psykiske. Dem skal der tages hånd om, og det bliver der i den udstrækning, vi overhovedet kan.

Det bør dog ikke overses – som forskningen og vores erfaringer også fortæller os – at langt størstedelen af veteranerne vender hjem uden væsentlige vanskeligheder, og de beretter da også selv om, at de, når alt kommer til alt, er vendt styrkede og berigede hjem med en række værdifulde kompetencer i rygsækken det være sig både professionelle og menneskelige. Og den nuance, mener jeg, desværre alt for tit glimrer ved sit fravær, når det kommer til fortællingen om veteranen.

Jeg ser derfor, at vi alle, som kerer os for vores veteraner og pårørende, har en vigtig opgave i – også – at fortælle netop denne fortælling. For udsendelse for Forsvaret skaber ikke alene mennesker med ar på krop og sjæl. Tværtimod. I langt de fleste tilfælde skaber det kompetente mennesker med mod på livet og evner til at yde en vigtig indsats i det danske samfund.

Den anerkendelse skylder vi at give – både til dem, der har behov for særlig støtte og til dem, som ikke har. ■

Jens Kåre Byrnak
Oberst
Chef for Veterancentret

KOLOFON

FORSVARSAVISEN
UDGIVES AF
FORSVARSKOMMANDOEN

ANSVARHAVENDE REDAKTØR
PERNILLE HEBSGAARD RØHDEMEIER
CHEF, KOMMUNIKATIONSAFDELINGEN, FKO

REDAKTØR
VICKIE LIND

FORSVARETS HOVEDREDAKTION
FORSVARSKOMMANDOENS
KOMMUNIKATIONSAFDELING
DANESKJOLD - SAMSØES ALLÉ 1
1434 KØBENHAVN K

TELEFON +45 4567 3444
MAIL: HOVEDREDAKTIONEN@MIL.DK
WWW.FORSVARET.DK

OPLAG 28.800
TRYKKERI: ROSENDAHLS - SCHULTZ
FORSIDEFOTO: KIM VIBE MICHELSEN
COPYRIGHT FORSVARET 2013
REDAKTION AFSLUTTET 15. AUGUST

TEMA OVERSIGT

Vi når aldrig helt i mål

SIDE 4

Veteranpolitikken begyndte med Balkan

SIDE 5

En svær forandring

SIDE 6

Jeg føler mig afslappet og i sikkerhed

SIDE 7

Et fristed

SIDE 7

”
Vi skal ikke glemme, at langt de fleste veteraner kommer styrkede hjem.

Kristian Malver
oberstløjtnant

VI NÅR ALDRIG HELT I MÅL

Danmark er i løbet af to årtier blevet et land med veteraner. Mange veteraner vender tilbage og genoptager deres dagligdag igen, men nogle kommer også hjem med skader på krop eller sjæl. Det er dem, dette tema handler om.

Danske NATO-soldater på patrulje på Balkan. Det var her Forsvaret fik de første erfaringer med veteraner. Foto: Arkiv

AF KAREN DAHLIN / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

VETERANER Danmark har siden 1992 udsendt soldater til nogle af verdens farligste brændpunkter. Fra de første danske soldater satte ben på Balkan som udsendte i den fredsbevarende styrke og frem til nu, har omkring 30.000 danske mænd og kvinder været i international mission.

- Vi skal ikke glemme, at langt de fleste veteraner kommer styrkede hjem. De har blandt andet fået et andet perspektiv og et praktisk indblik i de dilemmaer, der er for at skabe fred og stabilitet i missionerne, siger oberstløjtnant Kristian Malver, der er chef for personelstrategisektionen i Forsvarskommandoen.

I 2010 viste en undersøgelse fra Videncentret ved Veterancentret, at fem procent af veteranerne fra ISAF 7 syv måneder efter deres hjemkomst udviste symptomer, der kunne lede til en diagnosticering svarende til PTSD eller moderat til svær depression. Tre år efter udviste knap ti procent af veteranerne fra ISAF 7 symptomer på PTSD og depression.

- Der er kommet et blik for, at det at være ansat i Forsvaret, er noget særligt. Det er ikke gratis at sende folk i krig, og erfaringerne viser desværre, at der altid vil være nogle, der kommer hjem og har det svært, siger Kristian Malver.

Ikke et parallelsamfund

I oktober 2010 fik Danmark en veteranpolitik. Med 19 tiltag skulle

den hjælpe veteraner med at vende tilbage på en ordentlig måde til det danske samfund. Blandt andet skulle psykisk eller fysisk sårede soldater tilbydes en helhedsorienteret indsats af samfundet. Veteranerne var ikke kun et anliggende for Forsvaret, men for hele det danske samfund.

- Det danske velfærdssamfund, betyder, at Forsvaret principielt ikke skal have parallelsystemer i form af særlige hospitaler, uddannelser og socialrådgivning, som man for eksempel ser det i USA, siger Kristian Malver.

Mange af de sårede veteraner har typisk ikke tidligere været afhængige af det offentlige system, men pludselig står de i en situation, hvor hele deres karriere skal genovervejes, og de har brug for hjælp.

- Mange af veteranerne havde den opfattelse, at de var sikret en livslang ansættelse i Forsvaret, hvis de var kommet til skade. Men det følger ikke per automatik. Forsvaret sikrer en støtte og en udredning, der kan hjælpe veteranen videre til et fuldtidsarbejde. Det kan være med uddannelse og udredning af, hvad der er af fremtidige jobmuligheder, herunder eventuel ansættelse i Forsvaret siger Kristian Malver.

Veterancentret åbnede i oktober 2011. I stedet for en række spredte tiltag overfor veteranerne skulle al viden og ekspertise samles i centret, samtidig med at Veterancentret skulle støtte veteranerne med psykologhjælp og uddannelsesvejledning, måske til en frem-

tidig karriere i det civile.

- Jeg kan godt forstå, at de veteraner der er skadet, kan have det meget svært og være truet på deres soldateridentitet og dermed ønsker en varig ansættelse, men der skal også være indhold i jobbet. Skadede veteraner skal have al den hjælp, vi kan give dem inden for rammerne, men Forsvaret skal løse de operative opgaver og ikke være behandlings- og uddannelsesinstitution. Disse opgaver skal løftes af samfundet som helhed, siger Kristian Malver.

Den vigtige anerkendelse

Et vigtigt punkt i Veteranpolitikken er anerkendelse. Det sker i dag ved, at alle veteraner får et veterankort, der bliver afholdt hjemkomstparader, der er opsat et monument på Kastellet i København, og hvert år bliver Danmarks udsendte hyllet på den Nationale Flagdag den 5. september.

- Nordmændene slog for eksempel fast på en veterankonference i december 2012, at politikere og befolkningen bør anerkende soldater, der har været sendt af sted på politikernes kår. Veteranerne skal ikke klandres, selv om nogle dele af befolkningen synes, at det er en problematisk mission, siger Kristian Malver, der også mener, at Forsvaret bør være mere opmærksomme på de enkeltmandsudsendte, der kan blive glemt i mængden.

Veteranpolitikken blev evalueret i begyndelsen af sommeren og viste, at 11 af Veteranpolitikken tiltag var opnået, seks var delvist opnået, men to - Veterankortet

som legitimationskort og styrket udvælgelse af soldaterne til udsendelse styrkes - ikke var opnået.

Kristian Malver er dog ikke i tvivl om, at der er et udviklingsområde, hvad angår de allerdårligste psykisk skadede veteraner. - Vi skal kigge på, hvad vi kan gøre for at komme ud til de veteraner, der har det rigtigt skidt og for eksempel ikke svarer på vores henvendelser. Vi kan desværre ikke selv om det er målet - nå alle, men vi må arbejde på at blive bedre, så vi får færre af de skæbner, vi desværre læser om i pressen, siger Kristian Malver. ■

VETERAN

En veteran er en person, der som enkeltperson eller i en enhed, har været udsendt i mindst en international operation.

Personen kan fortsat være ansat i Forsvaret eller overgået til det civile.

VETERANPOLITIKKEN BEGYNDTE MED BALKAN

FOTO: ARKIV

Traumatiserede veteraner var et nyt fænomen i Danmark i 90'erne, og selvom behandlingen er blevet bedre er der ifølge psykolog Mette Bertelsen fra Veterancentret stadig meget at lære.

AF RUNE DYRHOLM / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

VIDEN I lande som England eller USA har traumatiserede veteraner været et kendt fænomen i mange årtier, men for dansk vedkommende var det først noget, vi for alvor stiftede bekendtskab med i tiden efter den brutale borgerkrig på Balkan. - Det vigtigste, der er sket på veteranområdet siden krigen på Balkan, er helt banalt, at vi er blevet opmærksomme på, at man kan blive traumatiseret og få PTSD af at være i krig. Før var veteraner ikke noget man forbandt med psykiske traumer, så der var ganske enkelt ikke noget systematisk tilbud, siger psykolog Mette Bertelsen, der er leder af Videnscentret ved Veterancentret i Ringsted. - Hvis man havde haft den viden dengang, som vi har i dag, så kunne man nok have

hjulpet en del af veteranerne fra Balkan ved at behandle tidligere, og ved at screene for psykiske problemer både før, under og efter udsendelsen, påpeger hun.

Veterancentret blev i 2011 oprettet for at samle alle de ellers spredte kompetencer og initiativer omkring veteraner under én paraply.

Forsat forskning

Men selvom der er bedrevet meget forskning og udviklet nye behandlingsmetoder siden Balkan, så er der stadig mange ubekendte faktorer ved eftervirkningerne ved at have været i krig. For eksempel er det for tidligt at sige noget om Irak og Afghanistan bliver lige så slemt som Balkan, når det kommer til frekvensen af veteraner med alvorlige psykiske mén, fordi der kan gå lang tid før symptomerne på PTSD, viser sig.

- Som psykolog kan jeg dog have en idé om, at Balkan rent faktisk var værre end Irak og Afghanistan, dels fordi soldaterne i mange tilfælde ikke måtte gribe ind overfor de grusomheder de så, og dels så lignede kulturen på Balkan vores egen. I Irak og Afghanistan er kulturen meget mere fremmedartet, og det kan gøre det nemmere for soldaten at distancere sig fra det, han har oplevet.

Ingen sikker screening

En stor udfordring for psykologerne er, at der stadig ikke findes en sikker metode til at udpege dem, som har øget risiko for at udvikle PTSD.

- Vi ved stadig ikke præcist, hvilke faktorer, der er afgørende for, at én soldat vender hjem og udvikler PTSD, mens andre, der har oplevet det samme, ikke gør. Ved

almindelige raske unge mennesker uden psykiske problemer, er det meget svært at forudsige, om de kan håndtere oplevelserne i en krigszone. Samtidig er soldaterne ofte stærkt motiverede for at komme af sted på mission, og de kan derfor være tilbageholdende med selv at nævne psykiske problemer, som de ved, kan dømme dem ude. Derfor vil der givetvis også komme traumatiserede soldater hjem fremover, påpeger Mette Bertelsen.

- Men når det er sagt, så er det også afgørende at pege på, at hvis vi i dag kigger på statistikkerne, så er det meget udtalt, at langt de fleste veteraner faktisk stadig er raske unge mænd, som føler sig styrkede efter deres udsendelse, siger Mette Bertelsen. ■

BALKAN-VETERAN

ROBERT BEDSTED

HOLD 3 OG 4 UNPROFOR

Selv om det var en fredsbevarende mission, så var det en psykisk hård udsendelse, og de to hold, jeg var på, toppede i selvmordsstatistikkerne. Vores aftrædelse tog en lille uges tid, og så var det bare af sted svende. Jeg kan huske, at vi sad hele flokken i et auditorium, og så blev der spurgt, om der var nogle, der havde brug for psykologhjælp. Men der var ikke nogle, der skulle have noget af at stikke snotten frem. Der kom også en grafolog. Så skulle vi skrive vores underskrift tre gange, og så kiggede grafologen på det og sagde, at så var man velegnet som kørelærer. Det viser, hvor absurd famlende Forsvaret var den gang i forhold til nu, hvor man debriefer som en helt naturlig ting. Den største hjælp vi fik, fik vi fra hinanden.

Foto: Privat

IRAK-VETERAN

JANNIK KJELDSMARK PEDERSEN

IRAK HOLD 9

Vi kom hjem til et færdigt program, så det var bare at følge det fra en ende af. Fordi vi var det hold, der lukkede ned i Irak, kom vi hjem lidt forskudt, men i slutningen af august var vi samlede. Sådan som jeg husker det, havde vi en fire dage med et intensivt program. To af dagene var afsat til kammeratstøtteordningen, socialrådgivning, helbredsundersøgelse og psykologsamtaler. Psykologens spørgsmål var ikke så konkrete, som dem jeg fik, da jeg senere vendte hjem fra Afghanistan, så her har Forsvaret lært noget.

Foto: Privat

AFGHANISTAN-VETERAN

RONNI HOLM HANSEN

ISAF HOLD 9

Det var en god oplevelse at komme hjem. Vi havde fornøjelsen af at være med i et tre måneders projekt, der også havde kørt på de to foregående hold, så der var en masse erfaringer med hjemvendte veteraner. Vi stod i en lidt speciel situation, fordi der var ansættelsesstop. Så soldaterne talte meget om den frustration, der var i ikke at kunne få job i Forsvaret bagefter. Det var en sikker ramme til at bearbejde oplevelser fra missionen og de reaktioner, der er normale psykiske efterreaktioner. Jeg kunne som officer også slappe af, fordi projektet var planlagt, før vi kom hjem.

Foto: Karen Dahlin

EN SVÆR FORANDRING

Skadede veteraner fra landets kaserne og kamppausekompagniet hos Gardehusarerne blev først i april i år samlet ved Veterancentret. En sammenlægning, der ikke faldt i god jord hos mange af veteranerne fra kamppausekompagniet.

AF FORSVARETS HOVEDREDAKTION

REHABILITERING

Veteranen Jens Syberg husker tydeligt den dag lukningen af kamppausekompagniet blev en realitet, og han overgik til Veteranpuljen under Veterancentret i Ringsted.

- Det var et knyttnæveslag i ansigtet på mig. Slask! 2013 skulle have været året, hvor jeg skulle træne sammen med de andre. Komme på fode igen og tilbage i grøn tjeneste. Da beskeden om lukningen kom, blev jeg fuldstændig blank, siger den 41-årige overkonstabel af 1. grad, der blev skadet af en vejsidebombe i Afghanistan i 2011 og tilknyttet kamppausekompagniet for at få ro til at komme sig over sine kvæstelser, der er af fysisk karakter.

Seniorsergent Ditte Nonno-Nielsen delte i begyndelsen også bekymringen. Hun var kommandobefalingsmand i det nedlagte kamppausekompagni og er nu administrationsbefalingsmand ved Veteranpuljen under Veterancentret. - Jeg var selv en af kritikerne i foråret, da kamppausekompagniet blev nedlagt. Jeg var for fire år siden med til at starte kompagniet op, og jeg frygtede, at veteranerne ville falde ned mellem to stole, men i dag har jeg ændret holdning. Det er til veteranernes fordel, at de, der skal igennem et rehabiliteringsforløb, nu har direkte adgang til både job- og uddannelsesrådgivere, socialrådgivere, psykologer og andre, der kan hjælpe dem. Det havde de ikke på samme måde i kamppausekompagniet, siger Ditte Nonno-Nielsen.

Væk fra kasernen

Det største problem er ifølge Jens Syberg, at de fysiske rammer er væk. Det gav stor mening for de skadede soldater at mødes hver morgen på kasernen. De trænede sammen, kendte til hinandens problemer og kunne støtte hinanden.

Ditte Nonno-Nielsen mener, at en del af bekymringerne for veteranerne i kamppausekompagniet mere går på selve forandringen.

- Man skal huske på, at for alle andre veteraner end gardehusarerne i kamppausekompagniet har ændringen nærmest ikke kunne mærkes, og jeg hører, at frygten for mange - naturligt nok - handlede om, at de skulle væk fra den trygge hverdag på tjenestestedet i Slagelse og fik en civil job- og uddannelsesrådgiver som kontaktperson, hvilket de slet ikke var vant til, siger Ditte Nonno-Nielsen, der påpeger, at langt de fleste veteraner har fået noget positivt ud af den nye praksis og er kommet styrket ud af den.

For Jens Syberg handler det dog stadig om at have en tilknytning til en kaserne, som han ser som en fast ramme for de fysisk og psykisk skadede soldater.

- De lovede os, at der ikke var nogen, der ville blive tabt mellem to stole. De sagde, at der ville blive taget hånd om alle. Det kan jeg bare ikke se, for nu går folk derhjemme og bliver mere og mere syge. Jeg hører, at de har det skidt, og at de ikke kommer ud. Har man noget at stå op til, så er der jo en grund til at leve. Men hvis en soldat ikke har faste rammer, så forgår han. Det kan godt være, at det er sim-

pel tankegang, men sådan er det altså, mener Jens Syberg.

Ditte Nonno-Nielsen er godt klar over, at der er en gruppe, der har haft det svært med omstillingen.

- De skal selvfølgelig hjælpes. Derfor har vi også ekstra fokus på at holde kontakt med dem, således at de kan komme godt i gang med et rehabiliteringsforløb. Og selv om jeg i dag ikke har direkte kontakt med dem, er de altid velkomne til at ringe til mig eller en af mine soldaterkolleger. Jeg har selv været udsendt fem gange, så jeg kender til belastningerne og har gennem mit arbejde med kampskadede siden 2009, set hvordan det kan udvikle sig, siger seniorsergent Ditte Nonno-Nielsen.

Chefen skal på banen

Ditte Nonno-Nielsen pointerer samtidig, at nogle veteraner, inden de godkendes til et rehabiliteringsforløb gennem Veterancentret, som oftest har en længere ustabil sygdomsperiode, hvor de er på tjenestestedet, inden de kommer til Veterancentret.

- Derfor er det vigtigt, at cheferne følger op på deres sygemeldte veteraner, samt afholder de lovpligtige sygesamtaler. Det er især vigtigt, at de kontakter en socialrådgiver hos os, hvis der ingen kontakt er til veteranen netop for at undgå, at soldaten tabes i forløbet. ■

FAKTA

- Der er i dag 108 veteraner tilknyttet Veterancentrets Pulje.
- Der er i alt stillet 319 praktikpladser til rådighed, som veteranerne kan vælge imellem i samarbejde med deres job- og uddannelsesrådgiver, som er veteranernes kontaktperson i rehabiliteringsforløbet. De 176 er i Forsvaret, mens de resterende er i civile virksomheder.
- Arbejdsindholdet i praktikpladserne er forskellige og dækker spektret fra få timers ugentlig skånetjeneste til fuldtidsarbejde i både kontor og manuelle funktioner. Fælles for praktikpladserne er, at de alle bliver skræddersyede til den enkelte herunder eventuelle behov for genoptræning.
- En del af veteranerne i Veterancentrets Pulje er i gang med uddannelse. Her er vilkårene tilpasset den enkeltes kunnen og behov, ligesom med praktikpladserne.

Kilde: Veterancentret

Seniorsergent Ditte Nonno-Nielsen har arbejdet med kampskadede siden 2009. Foto: Stine Torp Carlsen

Overkonstabel Jens Syberg venter på at få afgjort, om han kan fortsætte i Forsvaret, eller om han bliver erklæret varigt uegnet til tjeneste på grund af sine skader. Foto: Susanne Blomqvist

JEG FØLER MIG AFSLAPPET OG I SIKKERHED

Balkanveteranen Lars Esbensen bor på Aalborg Veteranhjem. Her prøver han at få styr på livet efter en svær periode.

TEKST OG FOTO: CARSTEN RANDERS / FBE

STØTTE En nat i juni fik 45-årige Lars Esbensen en nedtur, efter en hyggelig aften med en veterankammerat var slut. Han satte sig på sengen og røkkede frem og tilbage og græd. Kammeraten fik et kald, kom tilbage og ringede til lægevagten, og kort efter gik turen med ambulance fra Hobro til den psykiatriske skadestue i Aalborg, hvor han fik hjælp og kunne fortælle om sine selvmordstanker.

- Jeg hørte pistolskud, og for mig var den eneste løsning at hente en slagterkniv og skære armen op fra håndled til albue, fortæller Lars Esbensen, mens han sidder i sofaen på Aalborg Veteranhjem.

Her endte han nemlig med at flytte ind kort efter, da kæresten gennem et halvt år ikke kunne håndtere den slags nedture. Forud var gået en længere periode, hvor Lars Esbensen havde det godt og var fri af de mareridt, som har forfulgt ham i årevis. Han blev i 2010 diagnosticeret med Posttraumatisk Stresssyndrom (PTSD), men symptomerne har han haft allerede siden sin første udsendelse til Kroatien i 1993.

- Siden jeg kom hjem har jeg ikke kunnet sigte på folk, selv om jeg vidste det var løs ammunition. Og efter halvanden måned gik det op for mig, hvad jeg gik og manglede. Det var min fragmentationsvest og mit våben. Og jeg kunne ikke gå på græs på

grund af minefare, og jeg gør det sjældent i dag, fortæller Lars Esbensen.

Problemer i årevis

Problemerne til trods tog han endnu en tur til Kroatien i 1995. Efterfølgende blev druk, raserianfald i dagevis og forfølgelsesvanvid en fast følgesvend i mange år.

- Jeg smadrede ting, men jeg slog ikke på mine børn og min kone. Jeg følte mig forfulgt og tjekkede låse og døre, før jeg lag-

de mig til at sove på sofaen med en stavlygte nedenunder som slagvåben, fortæller Lars Esbensen.

Først i 2010 opfordrede en kammerat ham til at søge hjælp ved Hærens Konstabel- og Korporalforenings Livline, hvor allerede første telefonsamtale endte i gråd. Kort efter begyndte en udredning, hvor Lars Esbensen fik konstateret PTSD.

- Jeg følte mig invalideret, og at mit liv var slut.

Ro og sikkerhed

Han fik i 2011 tilkendt førtidspension, og mange år som lastbilchauffør var slut. Et års efter blev Lars Esbensen skilt, hvilket førte til endnu en nedtur med druk og hash. Der kom dog styr på det hele med den nye kæreste og flytningen fra Sjælland til Hobro, indtil den seneste nedtur kom.

- En kammerat foreslog mig at flytte på Aalborg Veteranhjem. Alternativet var at sende min søn til Sjælland og bo i bilen eller skoven med min sovepose.

På Aalborg Veteranhjem har Lars Esbensen langsomt fået ro på i de 14 dage, han foreløbig har boet her.

- Jeg føler mig afslappet og i sikkerhed, og der er nogen at snakke med, når jeg har brug for det.

Lars Esbensen ved ikke, hvor lang tid han bliver boende, før han har nok styr på livet og en skrantende økonomi til at komme videre.

- Jeg tager en dag af gangen. Min PTSD har jeg accepteret, og livet går videre. Det er bare lidt sværere. ■

På veteranhjem Aalborg møder Lars Esbensen fuld respekt og forståelse for, at han har det skidt. Det har været med til at skabe ro i en turbulent tid.

ET FRISTED

Veteranhjem Aalborg blev indviet i november 2010 og er et af de tre veteranhjem i Danmark, hvor soldater og andre udsendte fra internationale missioner kan henvende sig for enten en snak og en soveplads.

AF CARSTEN RANDERS / FORSVARETS BYGNINGS- OG ETABLISSEMENTSTJENESTE

OASE Veteranhjem Aalborg bliver drevet af ca. 50 frivillige, heriblandt den daglige leder Gert B. Jensen.

- Langt størstedelen af de frivillige har været eller er tjenstgørende ved Forsvaret, men de spænder bredt i både alder og beskæftigelsesbaggrund.

Gert B. Jensen vurderer, at 300-500 kommer forbi hjemmet i løbet af et år. De

25 er jævnlige brugere med problemer, mens andre igen bare kommer forbi og får en kop kaffe og en sludder, når de har brug for det.

- En del kommer også i en akut situation, som vi hjælper dem med, og så ser vi dem ikke mere.

Mange brugere

Bygningen er finansieret af Realdania Fonden, mens Forsvaret betaler en del af de daglige driftsudgifter. Der er fjernsynstue, vaskerum og køkken, men beboer-

ne i de tre værelser skal selv betale for og stå for deres egen kost. Værelserne er stort set fuldt belagt året rundt, og brugere har boet der lige fra 14 dage til et år.

Vagttelefonen er åben døgnet rundt, og det er især to grupper, der henvender sig. - Der er Balkan-veteranerne med meget tunge problemer, som de har gået med i mange år. Og nu kommer så Afghanistan-veteranerne, som dukker op lige fra dag et efter hjemkomsten. De er tit veluddannede, men de har oplevet meget slemme ting, fortæller Gert B. Jensen. ■

FAKTA

De tre veteranhjem i Aalborg, København og Fredericia er fondsdrevne, og man kan læse mere om dem på www.veteranhjem.dk.

OVERBLIK

REDIGERET AF
KAREN DAHLIN
KAREN@FTV.DK**Rekordmange kvinder i trøjen****VÆRNERET:** En fjerdedel af de nye værnepligtige er kvinder, hvilket er ny rekord.

- Vores kampagne for at få flere kvinder i Forsvaret er lykkedes, må man sige. Derudover blev antallet af værnepligtige sat ned sidste år. Der er altså færre ledige pladser, siger kaptajnøjntant Morten Crone Juster fra Forsvarets Rekruttering.

I 2006 udgjorde kvinder 3,3 procent af de værnepligtige, i 2012 udgjorde de næsten 18 procent og i august 2013 udgjorde de en fjerdedel. ■

Britisk anerkendelse til helt**HÆDER:** To gange blev kampvognskommandør Jacob Panton ramt af Taleban-snigskytter, men lykkedes alligevel med at få nedkæmpet fjenden. Det blev han hædret for af den britiske forsvarschef, general Sir David Richard med en 'Mentioned in Despatches'. I begrundelsen blev det påpeget, at Jacob Panton havde udvist stort mod og handlekraft.

- Jeg er meget stolt. Det er klart en hædersbevisning, der kommer, fordi de virkelig mener det, og det gør mig glad, sagde Jacob Panton og tilføjede, at han ville gøre det igen. ■

Følg Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste på forsvaret.dk/fbe.....

FARVEL TIL GRØNNEDAL

Det kræver et stort forberedende arbejde at få afviklet det tidligere hovedsæde for Grønlands Kommando. I juni var omkring 20 personer i Grønnedal for at forberede nedlukningen, og et lignende antal skal af sted sidst i august.

TEKST OG FOTO: CARSTEN RANDERS / FBE

GRØNLAND

Der er lidt spøgelsesby over Grønnedal, når man ser de langhårede moskusokser vandre rundt mellem de mennesketomme bygninger ved det tidligere hovedsæde for Grønlands Kommando. Fem medarbejdere fra Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste holder skansen og håndterer de få tilbageværende driftsopgaver. I begyndelsen af juni er der lidt mere liv, da omkring 20 personer skal arbejde med nogle af de opgaver, som skal løses i forbindelse med nedlukningen. Det er både medarbejdere fra FBE, andre myndigheder og eksterne firmaer.

- Der er flere formål med turen. Det ene er, hvordan vi får afviklet alle vores bygninger og al vores materiel, så vi kan komme i gang med selve nedbrydningen. Så har vi miljøsidens, hvor vi stadig skal lave en del undersøgelser med henblik på den miljøoprydning, der skal ske, forklarer Birgitte Weber Blicher fra FBE's miljøsektion, som er projektleder for afviklingen af Grønnedal.

Stationsbåd solgt

Allerede under turen bliver noget af materiellet sat til salg af Forsvarets Materieltjeneste via hjemmesiden retrade.eu - eksempelvis flere køretøjer og stationsbåden. Den endte med at blive solgt for over 300.000 kroner. Men så skulle man også selv hente den, ligesom det er tilfældet med de øvrige ting.

En del af bygningerne er rømmet for inventar, og der er lukket for strøm, vand og varme. Her på junituren forestår dog stadig et stort arbejde med at identificere de øvrige bygninger, som kan undværes og derefter lukke og frostsikre dem.

- Grønnedal er et kæmpestort område med rigtig mange bygninger og anlæg. Egentlig skal man forestille sig, at man skal fjerne en hel by fra landkortet. Her har været en hel by med familier, skole, købmand og børnehave, og

samtidig har man drevet elværk, vandværk, varmegærk og mange andre ting på stedet, siger Birgitte Weber Blicher.

Droner i luften

Miljømedarbejderne fra rådgivende ingeniørfirmaer har travlt med forskellige opgaver under det ugelange besøg. En overflyver området med et lille dronefly, som kortlægger området meget nøjagtigt - både med hensyn til bygninger, vegetation og højdekurver. En naturekspert skal senere komme med forslag til, hvordan man kan lave en

naturgenopretning ved eksempelvis at udjævne landskabet de rette steder og genskabe plantelivet. Derudover udtager og analyserer fem medarbejdere vandprøver, der som noget nyt bliver analyseret på et mobilt laboratorium.

- Vi har for første gang oprettet et laboratorium, så vi kan måle direkte i felten. Det kan vi bruge til at sammenligne med resultaterne i Danmark, og så kan vi måske fremadrettet spare at få transporteret 500 kilo vandprøver til Danmark. Det koster meget, og logistikmæssigt er prøverne svære at få ud fra området, forklarer Birgitte Weber Blicher. ■

På afstand ligner Grønnedal stadig sig selv, men om få år vil byen sikkert være jævnet med jorden.

FAKTA

- I 1947 blev Grønnedal etableret som hovedkvarter for den amerikanske flåde i Grønland.
- 10. august 1951 overtog Danmark Grønnedal, som blev hovedsæde for Grønlands Kommando.
- Grønnedal var normeret med en bemanding på 60 militærpersoner, og med familier og øvrigt civilpersonel var indbyggertallet cirka 150.
- I forbindelse med oprettelsen af Arktisk Kommando i Nuuk 1. november 2012 lukkede Grønlands Kommando.
- FBE skal forestå afviklingen af Grønnedal og har overtaget de resterende driftsopgaver på Grønnedal.
- De resterende opgaver omfatter driften af en antennepark og logi for Søopmåling Grønland. Begge opgaver forventes afsluttet senest ultimo 2014.

FARTØJER AF HOLM-KLASSEN
ER SØOPMÅLINGSSKIBE.

1000 HBU'ere ser på veterangrej

UDSTILLING: HBU-soldater fra Skive, Holstebro og Fredericia samt FBU'ere fra Karup skal den 23. august se, hvor godt materiel, de har i dag sammenlignet med det, deres forældre måtte arbejde med. Det sker på Veteranpanserstævne 2013 i Finderup Øvelsesterræn, hvor de er inviteret til at se gammelt militærgrej fra 2. Verdenskrig, "Den kolde Krig" og materiel fra de første danske udsendelser i internationale missioner. Der er køretøjer og grej fra blandt andet den tidligere Warzsawa-pagt, de andre nordiske lande, Danmark og en række andre veteransamlinger fra udlandet. Lørdag og søndag er der åbent for publikum (gratis adgang). ■

Foto: Kaj-Ivan Bæk

Læs mere om Søværnet på forsvaret.dk/SOK

SØOPMÅLING – SOMMERENS UENDELIGE OPGAVE

I april gik Søværnets fem søopmålingsskibe på havet for sommeren.

Med ekkolod og scanner finkæmmer de havbunden og måler vanddybden, mens en GPS konstant sætter skibets nøjagtige position. Opgaven i de danske og grønlandske farvande er uden ende, men en forudsætning for, at Geodatastyrelsen kan udarbejde helt præcise søkort.

Seniorsergent Flemming Pedersen sænker scanneren, der måler lydets hastighed gennem vandet.

TEKST OG FOTO: PERNILLE KROER / SOK

KORTLÆGNING - Det er som at slå græs. Du skal slå over det hele, så der ikke er striber af græs tilbage. På samme måde skal vi måle over hele havoverfladen, siger chef på søopmålingsskibet Fyrholm, Morten Terp.

Et par enkelte oversete meter kan nemlig være dér, hvor vanddybden pludselig bliver lav eller lægt som det hedder, og så kan det gå galt, hvis et skib sejler over i den tro, at der er dybt nok. I danske farvande kan vanddybden pludselig variere på grund af sandbanker, meterhøje sten eller et af de omkring 3000 kendte skibsvrag på havbunden. På det dybe vand ved Grønland kan fælde sikkakke sig under vandoverfladen med en afstand på bare en skibslængde.

Det hele skal måles op

Datoen for, hvornår søopmålingsskibene kan sætte punktum for opmålingen af de danske og grønlandske farvande, ligger ude i det uendelige. Ved Grønland slutter opgaven sandsynligvis aldrig, dertil er havet for stort. I Danmark er havet ganske vist opmålt fra Skagen til Gedser, men mange af målingerne går helt tilbage til 1890'erne og er upræcise,

fordi man dengang kun havde håndlod at måle med.

- Når vi måler, sejler vi frem og tilbage på linjer tæt op ad hinanden. Derfor tager det lang tid, inden vi er færdige med at opmåle et område. De store ruter er målt op, for eksempel Rute Tango, der er den rute, som de store skibe i transit sejler igennem. Vi prioriterer at opmåle ruterne, hvor vi ved, at skibene for det meste sejler, siger Morten Terp.

Kræver påpasselighed

Hele denne sommer arbejder Fyrholms besætning på seks mand i Aarhus Bugten. Området fra Grenå til Rute Tango og ind til Aarhus er allerede opmålt. Nu er det ruten fra nordvestsiden af Samsø til Aarhus, der måles. Når ellers vejret er til det. Hvis bølgerne er over en meter høje, er det svært at måle, fordi skibet bevæger sig for meget.

- Det er nødvendigt, at vi er påpasselige, ellers bliver søkortet unøjagtigt. Selv om alle skibe sejler med ekkolod, er det jo for sent, hvis skibet er kommet ind på lægt vand, som ikke er angivet på kortet, forklarer Morten Terp.

Arealet, der skal opmåles, bliver inddelt i felter. Skibet søopmåler først ad linjer på tværs. Tværlinjerne bruges til

at kvalitetssikre opmålingen. De tværgående linjer ligger med 1000 meters afstand. Når alle de tværgående linjer er opmålt, opmåles arealet på langs ad linjer. Disse ligger tæt på hinanden, og ekkolodet registrer position og dybde ved hvert skud. Det vil sige 512 gange pr. ti sekunder.

Data og billeder af havbunden

De mange data fra målingen sendes til skærme på skibets bro. Desuden omsætter et program dataene til et billede af højdeforskellene på havbunden. Her ses tydeligt sandbanker, store sten, og "støj" i form af vandbobler eller fiskestimer. - Vi opdager også tit vrag, hvor de fleste er fra krigens tid. Og for et par år siden sejlede Søfartsstyrelsens opmålingsskib ved Grenå, hvor de opdagede et gammelt anker, der stak 7 meter op fra havbunden, siger Morten Terp.

I denne sommer frem til oktober sejler søopmålingsskibene i danske farvande ved Sønderborg og i Aarhus Bugten, mens Søfartsstyrelsens skib Jens Sørensens måler i den sydlige del af Langelandsbælt og ved Bornholm. ■

Søopmåling – historisk set

Danmark:

Den første søopmåling blev foretaget i perioden 1858-1907.

Færøerne:

En opmåling ved Færøerne fra 1791-1795 var grundlag for søkort. Siden blev der foretaget måling i 1899-1903 og igen i 1908. Disse er fortsat basis for søkort i færøske farvande. Dog er der foretaget få nyere målinger.

Grønland:

Mange områder er opmålt gennem de seneste 50 år. Men der er store områder, hvor der kun er målinger med et enkelt lodskud, som er optaget under passagersejlad.

Kilde: Miljøministeriet, Kort & Matrikelstyrelsen, 2012

OVERBLIK

125 nye officerer

OFFICERER: Et rekord stort antal kadetter fra Hold Anker fra Hærens Officersskole blev udnævnt til premierløjtnanter ved en parade i Frederiksberg Have. Inden udnævnelsen har de 125 kadetter været igennem den tre år lange grundofficersuddannelse. Holdet er et af de største nogensinde. Normalt bliver der kun udnævnt mellem 60 og 80 premierløjtnanter på en årgang. ■

Løb en tur for veteranerne

STØTTE: Overskuddet går ubeskåret til arbejdet for veteraner fra de internationale missioner, når Kammeratstøtteordningen og De Blå Baretter lørdag den 7. september afholder Veteranløb 2013 på 10-øren i Amager Strandpark. Der er mulighed for at løbe både 5 og 10 km, og det koster 120 kroner at være med. De første 200 tilmeldte får deres billet af Forsvaret. Se mere og tilmeld dig på løbets hjemmeside: veteranloebet.dk. ■

REDIGERET AF
KAREN DAHLIN
KAREN@FTV.DK

SE VIDEO PÅ
FORSVARSKANALEN.TV

Læs mere om HOK på forsvaret/hok.dk

Skovkampbanen giver rig mulighed for at øve ild og bevægelse, fordi terrænet er uoverskueligt og observationsafstandene er meget korte. Foto: Hærens Kampscole.

Der kan køres frem til et afsideområde, og så er det ellers til fods resten af vejen, hvis man da ikke vælger at køre i kolonne i kampvognsspor. Foto: Hærens Kampscole.

KRIG PÅ SKOVKAMPBANER

Soldaterne i Oksbøl kan nu også øve sig i at føre krig i skov. Det foregår på to nye kampskovbaner.

AF HOK

ØVELSE

To nye uddannelsesfaciliteter er netop blevet færdige i Oksbøl skyde- og øvelses-terræn. Det er henholdsvis "Grisens Øre" og "Aal West", der kan bruges til at uddanne hærens enheder i uoverskueligt terræn som for eksempel kamp i skov.

- Det er et længe næret ønske om sådanne faciliteter, der nu er opfyldt. Specielt skovkampbanen i forbindelse med Brikby giver mulighed for at uddanne og øve en deling(+) eventuel en støtteenhed, mens resten af underafdelingen uddannes og øver i Brikby. Det giver mange muligheder uden væsentlig spildtid, siger seniorsergent Ricky Andreas Böttcher, ansvarlig for opførelsen af de nye faciliteter.

Det er hensigten, at enhederne først skal indøve procedurer og taktik i Grisens Øre, før de tager udfordringerne op i Aal West.

Udfordret fra A til Z

Aal West-banen er bygget op omkring et nyt to kilometer langt kampvognsspor, der bugter sig ind igennem Ål Plantage.

- Soldaterne kan på intet tidspunkt orientere sig længe end 200 meter frem. Og så er de endda heldige, for oftest rækker udsigten kun 50 til 100 meter. Skoven varierer fra tæt bevoksning til det mere åbne. Enkelte steder kommer soldaterne ud i helt åbent terræn. Samtidig går det op og ned, og muligheden for at køre i spredt formati-

on er ikke til stede. Derudover kommer diverse udfordringer, når man møder kampstillinger, løbegange, skyttehuller, en panserovergang, et stort compound og nedgravede anlæg, siger seniorsergent.

På den måde bliver soldaterne udfordret fra A til Z, når de skal igennem den nye handlebane. Banen kan bruges til at træne forskydning, fremrykning, ild og bevægelse, angreb, og så videre.

- Det er alt sammen gode og nødvendige soldaterdyder, der skal være på rygraden, uanset hvilken type indsats, soldaten bliver udfordret i. Øvelseslederen kan selv vælge og har mulighed for at variere sværhedsgraden fra meget let til nærmest uoverskuelig, hvis det er det, man vil, siger seniorsergent Ricky Andreas Böttcher. ■

KOM I GANG MED KESDH

Nu har du chancen for at komme i gang med KESDH. På kun en times tid kan du lære, hvad e-læringskurset 'KESDH grundkursus - en sag for dig' kan hjælpe dig og din enhed med.

På kurset lærer du ikke blot, hvad du skal gøre - men også hvorfor.

Sådan tilmelder du dig kurset:

På FIIN: skriv fels i browser adresselinjen / på internettet: www.fels.dk

EXIT PRICE

Det var en historisk dag, da knap 90 køretøjer og små 250 mand rullede ud fra Camp Price mandag den 22. juli 2013. Efter seks år i lejren sagde de danske soldater farvel og skal fremover holde til i Camp Bastion. Det var samtidig afslutningen på danske infanterister i Afghanistan, men Danmark stiller stadig med 275 soldater og det mest slagkraftige våbensystem, nemlig kampvognene, der som udgangspunkt skal blive i Afghanistan til og med ISAF 17.

Du kan se flere fotos og video fra de sidste dage i Price på **Forsvarskanalen**, på forsvaret.dk og på **forsvarets facebook**.

Foto: Kim Vibe Michelsen

OVERBLIK

Hæder til hund

AFGHANISTAN: Ibo ville sikkert hellere have haft en godbid, men hans hundefører Michael har al god grund til at være stolt. Den danske Military Working Dog, der er trænet til at finde IED'er og arbejder ved Task Force 7, er blevet tildelt en Challenge Coin samt et Star and Stripes-flag af USMC Staff Sergeant Graves. Det faktum, at TF 7 nu har en hund, der kan løse alle typer opgaver, tilskrives i høj grad den uddannelse som hund og fører modtager hjemme i Danmark, samt det faktum at man i Danmark - modsat i andre lande - lader hund og fører leve sammen - også udenfor tjenesten. ■

Læs Forsvarets mission, vision og værdier på forsvaret.dk

PUMA TIL HELMAND

Når ISAF Hold 16 lander i Afghanistan har de en Puma med i bagagen. Det lille ubemandede fly er holdets Eye-in-the-Sky.

Overkonstabel Janni, tv., og sergent Mette er begge på ISAF Hold 16, der som de første tager Pumaen med til Afghanistan.

TEKST OG FOTO: MORTEN FREDSLUND / HOK

DRONE

Det er et supergodt job, og jeg glæder mig meget til at komme af sted. Det gør vi alle sammen. Det her er jo ligesom Hærens nyeste legetøj, og forhåbentlig bliver det meget efterspurgt dernede, fortæller Janni.

Hun er overkonstabel, og sammen med tre kolleger udgør hun den fire mand store UAS-gruppe, (Unmanned Aircraft System, red.) hvor den nyindkøbte Puma er omdrejningspunktet.

Pumaen flyver højt over vores hoveder. Ganske lydløst. I bugen har den et superkamera, der kan drejes 360 grader og optage direkte videobilleder i topkvalitet. - Nej, Pumaen har ikke autopilot, men den

er både større og kan generelt meget mere end Raven, som vi har i Helmand nu, griner Janni.

Tre Pumaer

UAS-gruppen tager tre Puma mini-fly med til Helmand, hvor amerikanerne allerede har brugt systemet med succes i længere tid. Flyet kan operere i både mørke og dagslys, kulde og hede.

- Vi var på operation med kampvognene forleden. De meldte, at de kunne se fire pax fremme ved en krette. Da vi fløj hen over med Pumaen, kunne vi se fem yderligere pax lige bag bakken. Så der var altså ni i stedet for fire. Pumaen er uhyggelig effektiv, fortæller Mette, der er sergent i UAS-gruppen.

UAS-systemet Raven blev indført i 2007 og har været tilknyttet de danske ISAF-styrker i en årrække. Systemet har tjent de danske styrker godt, men det er nu så nedslidt, at det må skiftes ud.

- Pumaen slår Raven på alle parametre. Eksempelvis er Pumaen næsten lydløs, og mens Ravens kamera var statisk, kan man dreje Pumaens kamera 360 grader. Flyet er noget større end Raven, men har også længere rækkevidde, fortæller seniorsergent Mark, der er Puma-instruktør hos Danske Artilleriregiment i Varde, hvor UAS-delingen hører til.

Et svært mål for skarpskytter

Ligesom Raven sendes Puma-UAS'en i luften ved, at en soldat kaster flyet og derefter

fjernstyrer det. En anden soldat kan styre kameraets funktioner på en lille monitor med joystick.

Hver Puma UAS vejer omkring seks kilo og har et vingefang på 2,8 meter. Men selv om Pumaen er markant større end Raven, regner Mark ikke med, at man får problemer med, at det lille fly bliver skudt ned. - Den flyver cirka et halvt hundrede kilometer i timen, så man skal være lidt af en mesterskytte for at ramme flyet. Jeg kender heller ikke til nedskydninger af de Raven, som vi har haft i Afghanistan. Men vi har masser af film og fotos af afghanere, der kaster med sten efter vores UAS. Dog uden at ramme, fortæller Mark, mens Pumaen stadig svæver og filmer lydløst højt over vores hoveder. ■

Foto: Palle Thomsen

AF SOK

GODS

Skibet Ark Futura, der er et af ARK-projektets chartrede roll-on/roll-off skibe, har siden 2012 sejlet i linjefart mellem Sardinien og Norditalien for et italiensk rederi. Klausulen har været, at skibet skulle være klar i en dansk havn i løbet af 20 dage, hvis NATO eller Danmark havde brug for søtransport af militært materiel. Nu er aftalen med det italienske rederi Grendi forlænget frem til 2016. Det betyder, at

skibet i stedet for at ligge passivt til kaj kan udnyttes til civil skibstransport i Middelhavet, når det ikke bruges til transport af militært materiel.

ARK-projektet

Forsvaret oprettede ARK-projektet i 2003 for at have et beredskab i tilfælde af, at NATO eller Danmark havde brug for søtransport af militært materiel til en international mission.

Tyskland tilsluttede sig projektet i 2006, så det i dag er ejet

af Tyskland og Danmark i fællesskab. Projektet ledes fra SOK af en stab på tre mand. De nuværende roll-on/roll-off skibe er ejet af DFDS. Skibene Suecia og Britannia Seaways sejler i linjefart i Den Engelske Kanal, mens Ark Futura sejler i linjefart for det italienske rederi Gruppo Grendi. Fælles for de tre skibe er, at de er på 15-30 dages tilkald. Yderligere to Roll-on/roll-off skibe er ved at blive bygget, og DFDS forventes at modtage dem i henholdsvis september i år og januar næste år. ■

AFTALE OM ARK-SKIB FORLÆNGET

ARK-projektet, der stiller søtransport af militært materiel til rådighed for NATO, har netop forlænget en aftale med et italiensk rederi om linjefart i Middelhavet.

Van(d)vittig svømmetur

MILJØ: To danske reddere - Jesper Rintza Jørgensen og Jørgen Heeris-Blach - fra Flyvevåbnets Eskadrille 722 svømmede i uge 27 næsten 100 kilometer for at gøre opmærksom på forurening i Østersøen. Turen blev svømmet som en stafet delt mellem i alt 12 svømmere fra syv forskellige lande. Ud over at gennemføre turen i fællesskab var formålet at samle penge ind til Baltic Sea Action Group (BSAG), en organisation, som arbejder for at bevare og forbedre miljøet i Østersøen. ■

85

Vandboringer bliver undersøgt for forurening i Grønødal

Se internationalt nyt på nettet: natochannel.tv

FORSVARETS INTERNATIONALE ENGAGEMENT

1. AUGUST 2013

UDSENDTE INTOPS - 1. APRIL.....	549
Afghanistan (HOK)	480
Afghanistan (FTK)	24
Kosovo (HJV)	39
Bahrain (SOK)	2
USA (HOK)	2
England (SOK)	1
Dudai	1

FN-UDSENDTE.....	33
Afghanistan	1
Liberia	5
Mellemøsten	11
Sydsudan	14
Korea	2

NATO-UDSTATIONERINGER..... 246

KILDE: FPT

FLYVERRADAR STÅR TIL SØS

Mere samarbejde mellem Flyvevåbnet og Søværnet. En gammel idé om et luftoperationscenter båret på et skib er taget frem fra gemmerne.

AF LOUISE JUEL BROCH/ FTK

RADAR Det mobile luftoperationscenter, som Flyvevåbnet i øjeblikket har udsendt til Afghanistan, skal i fremtiden være endnu mere mobilt. Det skal nemlig til søs. Ideen er blevet taget op igen efter Libyen-konflikten, hvor et mobilt luftoperationscenter ville kunne have gjort underværker – det kunne blot ikke indsættes fra landjorden. - Det er et spørgsmål om at gøre et fleksibelt bidrag endnu mere fleksibelt, og vi kunne have gjort nytte i Libyen, hvis vi havde haft en mulighed for at gøre det fra et skib, for-

tæller oberst Jan Toft, der selv deltog i den første del af Libyen-missionen.

Klar til test i 2015

I slutningen af marts kunne Jan Toft og kaptajn Jesper Brogaard, der er sagsbehandler i Operationsdrift- og Planlægningssektionen i Air Control Wing, gå om bord på fregatten Peter Willemoes for at tage mål til projektet. - Rent pladsmæssigt er der ingen problemer, idet skibet er lavet til at kunne medbringe ekstra personel. Dermed var det mest de tekniske muligheder, der skulle kigges efter, fortæller Jesper Brogaard, og forkla-

rer, at de umiddelbart ser rigtig gode ud. Skibet har eksempelvis sine egne radarer, der formodentlig vil kunne anvendes af et luftoperationscenter. Udfordringen bliver at få Flyvevåbnets systemer til at tale sammen med Søværnets, men det er ikke den eneste hurdle, der er, inden flyvevåbnets mobile luftoperationscenter kan stå til søs. - Søværnets operationskoncept er meget forskelligt fra det, vi normalt anvender, siger Jesper Brogaard. Det betyder, at man ikke blot kan anvende de procedurer, der bruges på land. Arbejdet med at identificere de forskellige muligheder og begrænsninger er i gang, og tanken

er, at et søbaseret luftoperationscenter vil kunne testes engang i 2015. ■

FAKTA

Søværnets fregatter og fleksible støtteskibe er dimensioneret til at kunne huse et mobilt luftoperationscenter. Lige nu er det kun USA's marinekorps, der besidder søbaserede luftoperationscentre.

Niels Bo Poulsen, chef for Forsvarsakademiets Center for Militærhistorie.

De danske troppers indmarch i København i 1849 blev en sejrsmarch, hvor de hjemvendte blev hyldet som nationens helte. Nationalfølelsen har stor betydning for folkets interesse for krigsveteranens ve og vel, og det oplevede man i Danmark først virkelig omkring 1. Slesvigske Krig (1848-1850).

Billede af Otto Bache, Soldaternes hjemkomst til København, 1894, Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot, foto: Hans Petersen.

Fra nationalitetskrige til **war by choices**

Relationen mellem veteraner og samfund har ifølge militærhistoriker Niels Bo Poulsen ændret sig meget gennem tiderne. Han peger på, at befolkningens interesse for veteranen er et relativt nyt fænomen, og at hjemkomstsituationen under de senere krige er blevet sværere.

AF JESPER BØTTIGER / FAK

KRIGSHISTORIE

Intet nyt fra Vestfronten hedder antikrigsromanen fra 1929, som medvirkede til at markere et skifte i veteran- og krigsopfattelsen i det 20. århundrede. Bogen skildrer en tysk soldats oplevelser i skyttegravene under 1. verdenskrig, og romanen var med til at skabe en opfattelse af krig som et meningsløst og traumatiserende fænomen for veteranerne.

- Jeg tror, at vi siden 1. verdenskrig er vokset op med en opfattelse af, at krig bestemt ikke er godt for mennesker, fordi det ofte er kontraproduktivt. Det er en opfattelse, som ofte afspejler sig i medier og samfund, som har en tendens til at placere veteraner i offerrollen. Men vi skal ikke glemme, at der også kan være et udviklingspotentiale i at deltage i en krig, siger Niels Bo Poulsen, chef for Forsvarsakademiets Center for Militærhistorie.

Han peger på, at både forskning og veteranerne selv nævner, at mange kommer styrkede ud af at deltage i internationale operationer.

- Veteraner er i mange sammenhænge alt andet end ofre for krigen. De vender hjem mere modnet, mere selvsikre og med en

kontrol over deres liv, der gør dem attraktive for andre erhvervs muligheder, siger Niels Bo Poulsen.

Hjemkomsten

De store verdenskrige i det 20. århundrede skabte veteraner i millionvis, men selv om veteranerne kom hjem til familier, hvor børnene ikke kunne genkende deres far, og mødre, der havde overtaget dele af mandens roller, så forløb veteranernes tilbagevenden til fredssamfundet forholdsvis effektivt. Det står i modsætning til hjemkomsten i dag, som ifølge Niels Bo Poulsen udgør en af de væsentligste udfordringer for veteranerne. De senere krige karakteriserer han som 'War by choices', fordi der ikke har været tale om decideret eksistenskamp. De står i skarp kontrast til eksempelvis Anden Verdenskrig, som for de allierede kunne sættes ind i rammen som kampen mellem det gode og det onde.

- I de senere krige spiller det en vigtig rolle, at mens soldaterne er i krig langt fra fædrelandet, så lever fædrelandet fuldstændigt uforstyrret videre. Der er altså ikke en delt oplevelse af krigen. Det er en vigtig forudsætning for en god varm velkomst, at alle kan være enige om at juble, når krigen er slut, forklarer Niels Bo Poulsen.

Den forudsætning har historisk set ikke været til stede for USA's vedkommende siden Vietnamkrigen og for Danmarks vedkommende siden indsatsen på Balkan i 1990'erne.

- Der er ikke én-til-én kobling mellem livet på hjemmefronten, og det faktum, at nationen er krigsførende. Der er ingen, der oplever rationeringer eller på anden måde behov for at omlægge hverdagslivet, fordi danske soldater er i krig i Afghanistan, forklarer Niels Bo Poulsen.

Det kan medvirke til at afkoble veteranen fra civilsamfundet, fastslår han, men understreger, at veteraner, som vender hjem med en masse kompetencer i bagagen sagtens kan klare sig. Derimod kan de, der rammes af fysiske og psykiske lidelser som følge af krigen, risikere at blive marginaliseret, hvis ikke samfundet skaber den rummelighed, der skal til for at reintegrere dem.

Fra konge til samfund

Anerkendelse af veteraners indsats er ifølge Niels Bo Poulsen et velkendt fænomen fra mange samfund og går helt tilbage til antikken. Udbetaling af pensioner, oprettelse af boliger eller tildeling af jord er urgammel veteranpolitik. Det hang

sammen med bevidstheden om, at utilfredse våbentrænede mænd kunne udgøre en potentiel sikkerhedsrisiko, og samtidig fungerede det også som en motivationsfaktor for at sende nye soldater i krig.

- Går du tilbage i historien, vil du se, at det helt klart var kongens sag at tage sig af de pensionerede soldater. Debatterne fra den tid handlede derfor om, hvorvidt veteranen skulle lægge sognene til last, fordi det var sognene, der foretog den sociale omsorg, fortæller Niels Bo Poulsen.

Han gør opmærksom på, at den brede politiske opbakning, vi i dag ser i forhold til anerkendelse af veteranerne, historisk set blev skabt med nationalismens fremkomst fra 1789 og op igennem 1800-tallet. Soldaterne skiftede rolle fra at være kongens lejesoldater til at være personer, der handlede på vegne af folket.

- I dag er det samfundets forsvar, og dermed også samfundets opgave at tage sig af veteranerne. Det er i historisk sammenhæng en relativt ny konstruktion, at samfundet påtager sig opgaven, fordi soldaterne har været ude at kæmpe for os, bemærker Niels Bo Poulsen. ■

PUBLIKATIONER AKTUELLE UDGIVELSER FAK

Democracy Managers

Redigeret af Carsten Jensen

LÆS Bogen er skrevet af danske eksperter og analytikere og sammenfatter nogle af de politiske udviklinger og udfordringer, der er kommet ud af NATOs og en række individuelle medlemsstaters engagementer i Mellemøsten siden midten af 1990'erne.

Israel - forholdet mellem de israelske forsvarsstyrker (IDF) og den israelske civilbefolkning

Af Hanne Foighel - journalist og forfatter

LÆS I dette brief præsenterer mellemstjournalist Hanne Foighel dilemmaet mellem den israelske værnepligt, der er obligatorisk for både mænd og kvinder, og det faktum, at kun omkring halvdelen af en årgang tjener den obligatoriske tid i forsvarsstyrkerne.

Smart Defence - is it likely to succeed?

Af Frank Mathiassen - oberst ved Royal Danish Air Force

LÆS Dette brief anviser veje til at styrke Smart Defence-initiativet og sikre en bedre koordinering af medlemslandenes nedskæringer af deres nationale militære styrker. Briefet konkluderer, at Smart Defence-initiativet har potentiale.

MATERIALER FRA FAK
KAN BESTILLES
ELLER
DOWNLOADES
SOM PDF PÅ
FORSVARET.DK/FAK

.....

Gratis hjælp til veteraner

Siden 2009 har Soldaterlegatet hjulpet veteraner med fysiske og psykiske skader. Et af de seneste tilbud om hjælp er gratis økonomisk rådgivning.

AF RUNE DYRHOLM / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

Siden 2009 har Soldaterlegatet indsamlet 100 millioner kroner til at hjælpe danske krigsveteraner og deres pårørende, men fra Soldaterlegatets side frygter man, at mange veteraner måske ikke har kendskab til de muligheder for hjælp, som Soldaterlegatet tilbyder.

- Vi har en helt klar fornemmelse af, at der er mange veteraner derude, som nok kan bruge en hjælpende hånd, men som bare ikke kender til Soldaterlegatet. Når vi samtidig ved, at psykisk skadede er mindre tilbøjelige til at søge hjælp, så kan der gå rigtigt mange og putte sig rundt omkring, som ikke længere har nogen kontakt til Forsvaret, siger Peter Højland, der er formand for Soldaterlegatet.

Stik imod forventningen er langt hovedparten af de ansøgninger om støtte, som Soldaterlegatet har fået de seneste fire år, kommet fra veteraner med psykiske problemer og ikke fysiske skader. Helt op imod 80 procent. - Det er kommet fuldstændigt bag på os, hvor mange tidligere udsendte, der skranter psykisk her mange år efter, de er kommet hjem. Dem vil vi meget gerne have hul igennem til, for det er en gruppe mennesker, som vi

har rigtig god mulighed for at hjælpe, og som de færreste kommuner har ekspertise og ressourcer til at kunne håndtere. Godt nok er Forsvaret og det offentlige behandlingssystem blevet bedre gennem de seneste par år, men som uafhængig organisation kan vi bare reagere meget hurtigere, forklarer Peter Højland.

Økonomisk rådgivning

Noget af det, Soldaterlegatet kan hjælpe veteranerne med, er adgang til læger og psykologer, men også støtte til økonomisk og juridisk rådgivning og bistand.

- For en traumatiseret veteran kan det være helt uoverskueligt at åbne rudekuperterne, når han måske både er blevet skilt, har mistet samkvemsretten til sine børn og i det hele taget slået godt og grundigt ud af kurs. Vi kan tilbyde hjælp til en frisk start ved blandt andet at overtage nogle af de praktiske opgaver i dagligdagen, som ellers let kommer til at sejle fuldstændigt. For eksempel sørger vi for, at regningen for medicin bliver sendt til direkte fra apoteket til os, og så får vi den ud af verden.

Soldaterlegatet er åbent for forslag til støtte af både enkeltpersoner og initiativer til bred gavn for veteraner, og alle er velkomne til at indstille. ■

Fra Soldaterlegatet lyder opfordringen, at veteraner eller deres pårørende endelig skal tage kontakt, hvis der efter en udsendelse i international militær mission er opstået et behov for særlig støtte.
Foto: Soldaterlegatet

FAKTA

Soldaterlegater støtter veteraner bredt og har blandt andet:

- Uddelt legater til over 800 veteraner og deres pårørende
- Doneret særligt træningsudstyr til amputerede på fem kaserner
- Betalt for en fast fysioterapeut og særligt genoptræningsudstyr på Riget
- Støttet etableringen af en terapihave
- Finansieret et omfattende forskningsprojekt om veteraners helbred

I 2012 BLEV OVER 90 PROCENT AF ALLE ANSØGNINGER OM HJÆLP IMØDEKOMMET.

Tag kontakt på www.soldaterlegatet.dk

En vigtig hjælp

Den støtte og gratis hjælp, som Soldaterlegatet tilbyder veteraner, er et meget vigtigt supplement til den hjælp, der i forvejen er tilgængelig, siger forsvarschefen.

AF FORSVARETS HOVEDREDAKTION

Selv om Forsvaret i dag har opbygget stor viden og erfaring, når det gælder støtte og hjælp til veteraner, er frivillige organisationer og private fonde som Soldaterlegatet fortsat en vigtig brik i hjælpearbejdet.

- Jeg er dybt taknemmelig over den støtte som ydes vores veteraner. Se blot på eksempelvis Soldaterlegatet hvor en række meget kompetente mennesker arbejder sær-

deles engageret og ulønnet for at skabe bedre forhold for vores veteraner. Disse organisationer udfylder en vigtig funktion omkring hjælp og støtte til veteraner, deres pårørende eller efterladte, siger forsvarschef, general Peter Bartram.

Ifølge forsvarschefen er organisationer som Soldaterlegatet med til at gøre sikkerhedsnettet under veteranerne og deres nærmeste endnu stærkere.

- Vi prøver hele tiden at blive bedre, og Forsvaret og

det offentlige gør alt, hvad der er muligt for at hjælpe alle veteraner og deres pårørende med de mangeartede udfordringer, som kan opstå i forbindelse med eksempelvis en fysisk eller psykisk skade. Men nogle veteraner kan have brug for en hjælp, der ligger udenfor Forsvaret og det offentliges område. Her kan de frivillige organisationer som blandt andet Soldaterlegatet ofte træde til med ekstra økonomisk støtte og hjælp, siger Peter Bartram. ■

Jeg er dybt taknemmelig over, at frivillige organisationer og private fonde som Soldaterlegatet støtter de danske veteraner og deres pårørende. De udfører et stort og vigtigt arbejde, siger forsvarschef, general Peter Bartram.
Foto: Sara Skytte

NY TIDSALDER FOR HÆRENS KOMMUNIKATION

AF FLEMMING DIEHL / FORSVARETS MATERIELTJENESTE

Lige nu arbejdes der på højtryk på at få etableret Hærens Taktiske Kommunikationsnetværk (HTK). Det bliver et digitalt netværk, som vil supplere de nuværende analoge kommunikationssystemer, og det vil betyde, at hæren bedre kan dele informationer om for eksempel egne og fjendes bevægelser. Det vil blandt andet ske med digitale kort, der gør det muligt, at man på alle niveauer har det samme opdaterede situationsbillede. De digitale kort vil blive tilgængelige, om så man er i felten eller i hovedkvarteret. Der er forskel

på, hvad man har brug for af redskaber, så HTK vil også indeholde planlægningsværktøjer, værktøjer til fjendemeldinger og mulighed for at sende digitale beskeder. Alt sammen i et sikret netværk. HTK består af en hel række hardware- og software-komponenter, der skal indbygges i hærens køretøjer og i for eksempel kommandostationer. Hardware-komponenterne er beregnet til de ekstreme forhold, der forekommer i det operative miljø. Indbygningen af HTK styres og koordineres af Forsvarets Materieltjeneste, og HTK forventes at være operationelt i 2016/17 ■

til

I 2012 indgik man en del af det amerikanske (WGS), som fremsendes via satellitter. Det amerikanske netværk vil blive udbygget og betales af USA. Det er en gang til køretøjerne uanse

(BMS) Vidensdeling i felten

I felten giver Forsvarets Battle Management System (BMS, SitaWare) soldaten mere viden og bedre mulighed for koordinering. Meget af den talebaserede radiokommunikation vil i fremtiden blive erstattet af kommunikation i computerprogrammet BMS, der via GPS holder styr på egne troppers positioner, og som støtter indberetningen af fjendepositioner. Systemet anvender digitale kort til at give et fælles situationsbillede på alle organisatoriske niveauer i en bataljonskampgruppe. BMS vil være monteret i køretøjer og kommandostationer. Det vil endvidere være muligt at optage data fra systemet, så man efter en operation kan afspille bevægelserne i en operation og lære af det.

dig

Den nye Secure Personal Radio (SPR) er en del af HTK, og det er et digitalt netværk. Radiosystemet kan give position i computerprogrammet BMS. Position kan ledes og også på gruppeniveau. Systemet inkluderer en avanceret lyd og er beregnet til at give af for høje lydniveauer. Soldaten bedre kan høre og sagt i radioen. Det er en liggende del af det

Data radio (HTK)

HCDR (High Capacity Data Radio) er en dataradio, der monteres i køretøjer, og som allerede bruges af en række allierede lande i blandt andet ISAF. Det er en UHF og dataradio, der sikrer, at der kan kommunikeres i lukkede netværk, hvor uvedkommende ikke kan lytte eller se med.

Audio system (HTK)

SOTAS (Signal Onboard Twowire Audio System) varetager to funktioner. Det er både et internt kommunikationssystem (INTERCOM) til køretøjer, men det er også en router, som sammenkobler køretøjets kommunikationssystemer med Battle Management Systemet og køretøjets sensorer.

GPS (HTK)

ERGR (Explosive Resistant GPS Receiver) er en militær GPS, som er mere nøjagtig, end de GPS'er, som man anvender som privatperson. Det gør, at GPS'en kan anvendes til for eksempel måludpegning. Den er særlig udviklet, så den kan modstå vibrationer og chok, hvis køretøjet for eksempel rammer en vejsidebombe.

Computer (HTK)

RMC (Ruggedized Mobile Computer) er særligt hårdføre computere, der kan klare ekstreme forhold med hensyn til støv, skidt, vibrationer, stød og temperatur. Endvidere forsynes computeren af køretøjets strøm og batterier og skal derfor kunne modstå udsving i forsyningsspændingen. Computeren anvendes af de operative brugere til at tilgå BMS. Computeren betjenes gennem en touch skærm, og når køretøjet holder stille, kan der også tilkobles et tastatur og mus.

Bærbar radio

SPR (Secure Personal Radio) er en bærbar radio til gruppekommunikation. Det sikrer, at man kan kommunikere med sin gruppe. Det sikrer, at kommunikationen er krypteret og beskyttet mod aflytning og øresnegle, som indlydende kan høre på. Det betyder, at soldaten ikke kan høre på sig. Derudover har man mulighed for at tale sammen med

(WGS)**Adgang
satellitter**

Forsvaret en samarbejdsaftale om at blive amerikanske Wideband Global SATCOM midtssikker adgang til at sende informationer. Aftalen giver adgang til et system af tre satellitter, der på et senere tidspunkt vil t til at bestå af i alt ni satellitter. Systemet en række deltagerlande, som så får ad- mmunikation via satellitterne næsten t, hvor i verden man befinder sig.

(C2IS)**Det fælles
hovedkvarter**

Dansk deltagelse i internationale missioner kan kræve, at man er den part, der skal stille med et fuldt funktionsdygtigt hovedkvarter. I hovedkvarteret skal man kunne planlægge og lede operationer, hvori der indgår styrker fra en hel række lande. Den opgave kræver ikke kun det rette mandskab, men også det rette computersystem. Dansk Forsvar råder over et C2IS (Command & Control Information System, SitaWare). C2IS kan også arbejde sammen andre NATO-landes computersystemer, og dermed kan man få det fulde overblik over den samlede operation i forhold til indsatte styrker, fjendens aktiviteter med mere. Det sikrer, at alle har de samme informationer på samme tid, og hovedkvarteret kan så bedre planlægge alt fra operationer til logistik.

(SPR)**Den
itale soldat**

Personal Radio (SPR) bliver forventeligt en med bliver soldaten en del af et stort digi- ioen har GPS og kan registrere soldatens rprogrammet BMS. Soldaternes nøjagtige ne på højere niveau planlægge efter, men au giver radioen nye muligheder. Radioen ceret øresnegl og mikrofon, der kan lukke e fra for eksempel skud, og som giver e mulighed for at høre, hvad der bliver n uden at misse lyde i det omkring- område. SPR kan krypteres, så slører, hvad der bliver sagt.

(HCDR)**Det
intelligente
netværk**

Forsvarets nye dataradioer (HCDR) indbygges i køretøjer, og de vil gøre det lettere for soldaterne at kommunikere data. For radioerne "finder" automatisk hinanden i et område, og skaber selv et lukket og sikkert datanetværk. Soldaten kan derved let komme i kontakt med andre danske tropper. Hver dataradio forstærker forbindelsen, så jo flere køretøjer, der indgår netværket, jo bedre.

Radio (HTK)

nal Radio) er en ppeniveau. Det vil rker kan de enkelte soldater r i et sikret og via de tilhørende eholder mikrofoner, isser lyde omkring den GPS og kan BMS.

Satellit sender (HTK)

SOTM (Satcom On The Move) er et satellitudstyr, der installeres i enkelte køretøjer. Med det monteret udvides rækkevidden af det taktiske netværk, så en indsat kampgruppe kan etablere og opretholde både voice- og dataforbindelse mellem de indsatte operative enheder over meget store afstande.

VHF radiostation

Harris AN/PRC 152 radio er primært en talebærende radio, som blandt andet bruges af gruppeførereren, så han kan tale med delings- og kompagniniveauet. Den er monteret i alle køretøjerne, men er også bærbar. Radioen giver sikker kommunikation via VHF eller UHF, og har man en speciel antenne, kan radioen også anvendes til taktisk satellit kommunikation (TACSAT), hvilket muliggør kommunikation over meget store afstande.

HF radio

Harris RF- 5800H er en analog HF radio, der bruges på gruppeniveau, og som skal fungere som et supplement til andre radioer. For den ældre HF teknologi har sin styrke ved, at den er svær for fjenden at blokere det vil sige jamme, og hvis alt andet går ned, så virker HF radioer næsten altid.

Satellit radio

HARRIS AN/PRC 117F og den nyere 117G er en taktisk VHF/UHF radio, der særligt anvendes ved UHF kommunikation med fly. Det er en mandbåren data- og satellitradio, der specielt anvendes af særlige enheder i Forsvaret. Kommunikationen til fly kan blandt andet indeholde dialog om måludpegning.

COUNTER STRIKE I BØRNENES REKORDBOG

Sportspraktikdagen har været en tradition i Viborg Kommune gennem 25 år. Counter Strike rekorden er i hus. Foto: Flyvevåbnet.

Flyvestation Karup var rammen om Sportspraktikken i juni 2013, hvor 717 elever fra Viborg Kommunes 5. klasser prøvede forskellige idrætsgrene. Det hele sluttede med et kæmpe counter strike-slag, hvor melbomber fløj gennem luften mod terroristerne, der forsvarede de orange pointkegler.

AF BRITTA SCHADE / FTK

REKORD

Begejstrede børn varmer op med høje hvin, latter og musik til instruktørens vejledning. Stemningen er høj, da eleverne efter opvarmningen er klar til at afprøve 19 anderledes typer sport. - Dagen afholdes forskellige steder i kommunen, og i år faldt det på Karup. I stedet for det traditionelle prøvede jeg at ringe til flyvestationen. Det er jo fantastisk. Prøv at kigge rundt og se alle de glade børn. Formålet er, at vi prøver at være meget utraditionelle og prøver noget som floorball og cricket. Og så laver vi et rekordforsøg, fortæller projekt-

leder Lone Simonsen fra Viborg Kommunes Idrætsråd.

Den noget usædvanlige dag med idrætsgrene som for eksempel bueskydning, amerikansk fodbold, kørestolsrugby og "træk en jeep" blev afsluttet med et rekordforsøg i Counter Strike, som er virkelighedens udgave af computerspillet.

Der blev gået til den med melbomber under det store Counter Strike slag. Mere end 100 terrorister blev jagtet i skovene af 617 allierede fra skolerne i Viborg Kommune. Kampen om de 100 orange pointkegler var i gang.

I løbet af slaget kom "sårede" (melbombede) elever slagne ud af skoven og faldt udmattede om på græsset,

mens de grinende fortalte kammerater og nye bekendte om kastede melbomber og erobrede pointkegler. I sidste ende blev alle 717 elever vindere, da rekordforsøget blev godkendt, og dermed kan optages i Børnenes Rekordbog som det største Counter Strike-slag.

- Det sjoveste er Counter Strike. Der løber vi rundt i skoven. Først skal alle terrorister gemme deres bomber, som antiterrorkorpsset bagefter skal finde. Vi fik alle melbomber, som vi kunne kaste på de andre, fortæller Christian Sloth Rasmussen på 11 år fra Karup Skole med et stort smil på læben og sved på panden. ■

FORSVARETS UDDANNELSER ANSØGNINGSFRISTER

UDDANNELSE	KATEGORI	ANSØGNINGSFRIST
KOMMUNIKATION	Professionel soldat	2. september
KAMPINFORMATION	Professionel soldat	2. september
SERGENT (KUN FOR IGANGVÆRENDE VÆRNEPLIGTGE)	Leder	25. september
TOLK – SOMALI	Sprog	1. november

Grundlæggende uddannelser som Forsvarets Rekruttering i FPT udbyder på forsvaret.dk/uddannelser

LÆS MERE OG SE ØVRIGE ANSØGNINGSFRISTER PÅ FORSVARET.DK/uddannelser

VETERANER FÅR KOLLEGASTØTTE

Organisationen for Personlig Rådgivning tilbyder nu også kollegastøtte til Forsvarets veteraner. Rådgiverne og kollegastøtterne er placeret i hele landet og er klar til at give støtte der, hvor der er behov.

FAKTA

FLEST SAGER HANDLER OM STRESS OG KONFLIKTER

Organisationen for Personlig Rådgivning håndterede i 2012 cirka 400 sager. 130 henvendelser vedrørte stress, 140 vedrørte konflikter og mobning, 105 handlede om kollegastøtte, mens 80 sager handlede om coaching og forandringsprocesser.

Kun 10 henvendelser vedrørte kønskrænkende adfærd. Det er dog fortsat et område, Forsvaret har fokus på, da kønskrænkende adfærd ikke er forenelig med at være en moderne, mangfoldig virksomhed.

Samtidig er det vigtigt ikke at miste fokus på den seriøse indsats, som Forsvaret står for.

OM ORGANISATIONEN FOR PERSONLIG RÅDGIVNING

Såvel rådgivere som kollegastøtter er placeret i Organisationen for Personlig Rådgivning. Alle medarbejdere kan bruge rådgivere og kollegastøtterne ud fra et princip om frivillighed.

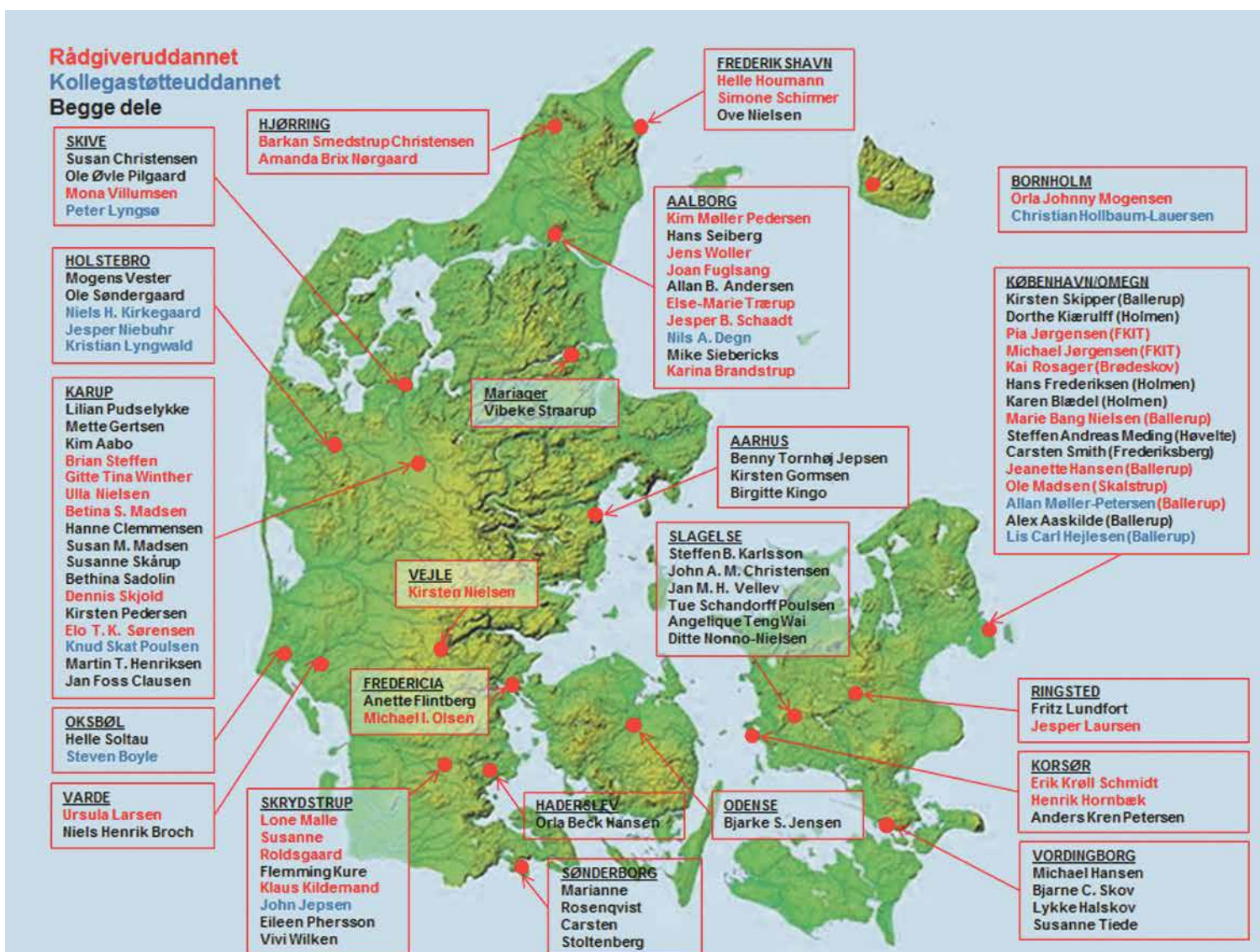
Rådgiverne og kollegastøtterne har en bred værktøjskasse, som består af aktiv lytning og problemløsning, konflikt håndtering og konfliktmægling, stresscoaching samt kollegastøtte på individuelt og på gruppeniveau.

Nogle kollegastøtter og rådgivere har desuden uddannet sig indenfor krisehåndtering og coaching, ligesom enkelte er i gang med mere terapeutiske uddannelser.

OM KOLLEGASTØTTEN

Forsvarets kollegastøtter er uddannet gennem Beredskabsstyrelsens uddannelse i Kollegastøtte RITS® (Rekonstruktion og Integration af Traumatisk Stress).

Ideen med kollegastøtten er, at man kan henvende sig til en lokal kollegastøtte og tale anonymt om forhold, som man ellers ikke ville få bearbejdet efter at man er kommet hjem fra INTOPS.

- Det er rart for veteranerne at få talt med andre, der har været i en lignende situation og få sat ord på ting, de ikke kan tale med familie og venner om.

Karen Blædel, rådgiver

På danmarkskortet kan du se, hvor rådgivere og kollegastøtter er placeret. Bemærk at mange i organisationen er uddannet til at fungere som både rådgivere og kollegastøtter. Rådgivere og kollegastøtter er tilknyttet distrikter og ikke som sådan myndighederne. Du kan derfor godt kontakte en rådgiver som sidder i en anden myndighed, hvis det passer dig bedst.

Kontaktoplysninger findes på HR-portalen under "Strategi og Politik" - "Rådgivning/kollegastøtte".

AF FPT

VETERANER

Siden Organisationen for Personlig Rådgivning startede i 2004, har netværket af rådgivere udvidet sig, ligesom opgaverne har ændret sig. Hvor fokus i begyndelsen var på kønskrænkende adfærd, mobning og diskrimination, er det i dag på mistrivsel i bredere forstand. Det kan være alt fra overgangsreaktioner fra INTOPS, usikkerhed og stress i hverdagen til konflikter, mobning, diskrimination eller sexchikane.

Det betyder, at organisationen nu også har kollegastøtte som et tilbud til Forsvarets veteraner. Ideen er, at man kan henvende sig til en lokal kollegastøtte og tale anonymt om forhold, som man ellers ikke ville få bearbejdet efter hjemkomst fra INTOPS. Kollegastøtten er ikke et alternativ til Veterancentrets psykologbehandling, men et supplerende tilbud. Og de første erfaringer med kollegastøtten er lovende, viser en undersøgelse blandt veteraner i hæren.

- Det er rart for veteranerne at få talt med an-

dre, der har været i en lignende situation og få sat ord på ting, de ikke kan tale med familie og venner om, forklarer ledende rådgiver Karen Blædel.

Lige nu står Flyvevåbnet over for deres første tilbud om kollegastøtte til hjemvendte. Karen Blædel tror på, at erfaringerne fra Flyvevåbnet kan være med til at forbedre indsatsen yderligere. Også Søværnet er ved at hoppe om bord. Der er uddannet en håndfuld personer, som indgår i et pilotforsøg med kollegastøtteordningen i Søværnet. ■

INDBLIK

REDIGERET AF
KAREN DAHLIN
KAREN@FTV.DK

Udviklingssamtalen er et vigtigt redskab for både Forsvaret og dets ansatte.

Kristian Malver
chef
Personelstrategisektionen
Forsvarskommando.

 eBoks.dk

Foto: Sara Skytte

Digital post fra FPT

AF FPT

E-BOKS Fremover sender FPT ansættelsesbeviser og anden dokumentation for ansættelsesforhold direkte til medarbejderens e-Boks. Dermed har FPT taget endnu et skridt væk fra papirbreve og hen imod digital kommunikation.

For dig som medarbejder giver den digitale løsning sikkerhed for, at meddelelsen når frem. Desuden kan du nemt finde den frem igen ved et senere behov. I de tilfælde, hvor du skal besvare meddelelsen, vil du sikkert også finde det lettere at "underskrive" ved at sende en e-mail tilbage til Forsvaret i stedet for som tidligere, at skulle poste et brev. Tiltaget betyder, at Forsvaret sparer udgifter til porto, ligesom der også spares en betragtelig mængde papir til dokumenter og kuverter.

Der vil være enkelte områder, hvor digital afsendelse endnu ikke kan lade sig gøre for eksempel på grund af den særlige procedure, der gælder ved tjenestemandsansættelse. ■

Foto: Sara Skytte

STYRK SAMTALEN

For at forbedre udbyttet af den årlige udviklingssamtale har Forsvaret i samarbejde med statens Kompetencesekretariat og de faglige organisationer udviklet et 1 dages kursus til Forsvarets ansatte.

AF FORSVARETS HOVEDREDAKTION

KOMPETENCER Kurset 'FOKUS - på udviklingssamtalerne' vil fra efteråret blive udbudt i AMU-regi. Under kurset vil man kunne få en grundig instruktion i, hvordan man forbereder sig bedst muligt til udviklingssamtalen i forbindelse med FOKUS.

- Det er vores opfattelse, at mange måske er lidt i tvivl om, hvordan de skal forberede sig til udviklingssamtalen. Derfor har vi valgt at supplere e-learningmodulet med et kursus, der på en dag guider folk igennem de punkter, man bør forberede sig på inden udviklingssamtalen, siger oberstløjtnant Kristian Malver, der er chef for Personelstrategisektionen i Forsvarskommando.

Vigtigt redskab

Han understreger samtidig, hvor vigtig en god forberedelse til udviklingssamtalen er.

- Som ansat er det i forbindelse med udviklingssamtalen, at man har mulighed for at få indflydelse på eget arbejdsområde og faglige udvikling. For Forsvaret er det vigtigt, at den ansatte styrkes bedst muligt til at udføre sine arbejdsopgaver. Er den ansatte ikke ordentlig forberedt, får hverken Forsvaret eller den ansatte det optimale ud af samtalen, siger Kristian Malver. ■

FAKTA om kurset

Kurset 'FOKUS - på udviklingssamtalerne' henvender sig til alle som skal til FOKUS-udviklingssamtale. Kurset veksler mellem korte oplæg fra underviseren og deltagernes aktive medvirken gennem drøftelser, gruppearbejde og øvelser.

Du kan tilmelde dig på
www.efteruddannelse.dk

Du skal inden kursusstart have gennemført E-learningmodulet FOKUS for medarbejderen.

E-learningmodulet findes via link på det koncernfælles intranet under FOKUS eller via internettet på Forsvarets Elektroniske Skole (FELS) under kursusoversigten.

GOD REJSE!

Vidste du...

- at du nu kan "parkere" din rejse i status "ansøgning registreret /åben", hvis ikke den er klar til godkendelse.
- at du ikke længere selv skal bede din chef om at godkende din rejse, da han automatisk vil få besked.
- at du nu vil få en mail, så snart din rejse er godkendt med henvisning til bestilling af fly, bil og så videre.
- at du via mail vil blive påmindet om at få afsluttet din rejse efter hjemkomst.

Forsvarets Regnskabstjeneste lancerede i begyndelsen af juni et workflow i rejsestyringsprocessen (REJS WF). REJS WF er et system til automatisk beskedudveksling mellem rejseopretter og rejsegodkender i forbindelse med oprettelse og godkendelse af tjenesterejser i DeMars TM modulet. REJS WF fungerer på samme måde, som faktura workflow og sikrer en hurtigere og mere effektiv sagsgang i forbindelse med oprettelse, godkendelse og afslutning af rejser. ■

SUND FORNUFT I METERMÅL

Jens Oddershede har ikke selv indført Lean i sit hjem. Det overlader han til hustruen, der er meget Lean i sin tankegang. Foto: Privat

Forsvaret har for tiden blikket rettet mod Lean. En filosofi, hvor arbejde bliver tilrettelagt mest effektivt, så både medarbejdere og kunder bliver mere tilfredse.

AF KAREN DAHLIN / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

LEAN Det hele begyndte på den japanske Toyota-fabrik for mere end 70 år siden. Nu har Lean bredt sig som en steppeild til de fleste store virksomheder og til mange offentlige organisationer, og er også nået til den øverste etage i Forsvarsministeriet, hvor et lille hold Lean-eksperter arbejder for at udbrede kendskabet til Lean i Forsvaret.

- Det er en nem filosofi at forstå – det er sund fornuft med et stort potentiale, siger chefkonsulent Jens Oddershede, der påpeger, at selv om Lean oprindeligt blev udviklet i industriproduktioner, så er trenden, at det bliver brugt mere og mere i det offentlige. Et Lean -projekt tager typisk to til fire måneder, men hver enkelt projektdeltager bruger typisk en uge på projektet.

- Vi kan ikke indføre Lean alle steder over-night, men vi står med en brændende plattform og skal have mere ud af færre ressourcer. Det kan vi blandt andet gøre ved at stille spørgsmål ved rutiner og bureaukrati, så vi kun bruger tid på de aktiviteter, der giver værdi, siger Jens Oddershede.

Derfor overvejes det i øjeblikket, hvordan Lean kan udbredes endnu mere i Forsvaret og i resten af koncernen.

Medarbejderne skal være med Lean er blevet slået i hartkorn med fyringer, men intet kunne være mere forkert ifølge Jens Oddershede.

- Medarbejderne er i centrum i Lean. Det er medarbejderne, der skal komme med løsningerne i et Lean-projekt, og man kan ikke både involvere medarbejderne og bagefter fyre dem. Det kan man i hvert fald kun gøre én gang, siger Jens Oddershede.

Det er medarbejdere, der skal sikre, at Lean-projektet ikke bliver et overgangsfænomen.

- Det, der gør Lean unikt, er, at Lean-forløb

giver mere tid, højere kvalitet, færre omkostninger og mere trivsel samtidigt, fordi man inddrager medarbejderne. Det sikrer også, at det er holdbart i længden, siger Jens Oddershede.

Nulfejlschefer

Et Lean -projekt kræver, at chefen også kan se mulighed for forbedringer i arbejdsprocessen.

- Hvis chefen tror, at han er perfekt, er det svært at stille kritiske spørgsmål, siger Jens Oddershede.

Så chefen kan være en stopklods i forhold til, hvad der egentlig kan lade sig gøre. Det samme gælder for indgroede forestillinger.

- Folk siger nogen gange, at det må de ikke for direktøren eller, at en FKO-bestemmelse siger noget andet. Men vi tjekker, om det alligevel ikke kan ændres. Det er jo ikke Mosesloven, siger Jens Oddershede. ■

FAKTA

Lean handler om skabe mere værdi ud fra kundens synspunkt. Det sker blandt andet ved at skabe flow i arbejdsprocesser, fjerne spild og stræbe mod det bedste resultat gennem løbende forbedringer.

Der er oprettet et Lean-kompetencecenter i Forsvarsministeriet, der skal støtte og udbrede et systematisk arbejde med Lean hos myndigheder i Forsvarsministeriets koncern.

Centret har uddannet omkring 600 medarbejdere i Lean.

Lean-kompetencecentret kan kontaktes med ideer til og iværksættelse af Lean-projektforløb på fmn-ktp-lean samt fmn@fmn.dk

2. Eskadrens Lean-projekt startede med to workshops, hvor medarbejderne skrev alle deres arbejdsprocesser på en lap, som blev hængt på væggen. Det gav overblik og mulighed for at trimme flowet i processerne. Foto: Anders Juul Andersen

LEAN GIVER TID TIL NYE OPGAVER

I personel- og økonomiafdelingerne i søværnets 2. Eskadre har et Lean-projekt afdækket et utal af unødvendige arbejdsprocesser. Når de er skåret væk, bliver der luft til at løse nye opgaver.

AF PERNILLE KROER/ SOK

LEANPROJEKT Der er flytterod på gangen i 2. Eskadre. Reoler og skriveborde på højkant står klodset op langs væggene. Medarbejderne i eskadrens økonomiafdeling bytter om på kontorerne, så de kommer til at sidde mere hensigtsmæssigt i forhold til deres indbyrdes samarbejde. Rodet er bare et af resultaterne af, at 2. Eskadre er godt i gang med deres Lean-projekt i samarbejde med Forsvarsministeriets Lean-kompetencecenter.

- Vi startede Lean-projektet, fordi vi var nået til en erkendelse af, at vi var nødt til at se, om vi kan bruge vores ressourcer mere effektivt. Vi er hele tiden under pres og skal løse nye og flere opgaver. Derfor er det vigtigt, at vi får skåret overflødige arbejdsprocesser væk.

Det kan være opgaver, som vi løser, fordi det har vi altid gjort. Vi ser på den samlede proces og hvor, delopgaver bliver afleveret fra den ene til den næste. Det har vist sig, at det ikke altid at de enkelte delopgaver giver reel værdi. Hvis ingen efterspørger en opgave, er der jo ingen grund til, at vi løser den, siger stabschef Claus Lundholm Andersen

Væk med vanetænkning

Eskadrens Lean-projekt gennemføres i første omgang i personel- og økonomiafdelingerne i staben med inddragelse af medarbejdere på fregatten Peter Willemoes og støtteskibet Esbern Snare. Fokus er budgetopfølgning og arbejdstidsregistrering. Det er to afgrænsede processer, der kører mellem skib og stab, og som gentager sig hver måned. Desuden har

processerne et arbejdsmæssigt volumen, så der kan være noget at komme efter. Det har banjermester Martin Christensen fra Peter Willemoes allerede mærket til. Han har ansvar for at taste besætningens arbejdstider, og som en følge af Lean har han kunnet skære en tidskrævende opgave væk.

- Hver gang vi taster arbejdstid, kommer der rettelse af den ene eller den anden grund. Og hver gang har banjermesterskriveren på skibet skulle rende rundt for finde medarbejderen, så han eller hun kunne skrive under på den nye registrering. Det har vi altid gjort, da vi har fået at vide, at det har været påkrævet som dokumentation. Men det har vist sig, at dokumentationen allerede er på plads i en anden proces

Eksemplet viser, at spørgsmål til uklare behov, vanetænkning og "sådan-har-vi-al-

tid-gjort" kan betyde, at selv små ting kan resultere i mere effektive processer.

- Det er netop en del af Lean-tankegangen. Vi skal stille spørgsmål ved, hvorfor vi gør, som vi gør, og om det kan gøres mere enkelt. Vi vil gerne lave små tiltag hele tiden, i stedet for at vi laver det hele om på én gang. På den måde kan vi løbende se resultaterne af Lean og se, at det virker, siger Claus Lundholm Andersen.

Han erkender dog, at en af udfordringerne ved Lean er, at holde gang i projektet.

- Når man har været med i Lean-processen, tror jeg, at man tænker, at nu skal man ikke falde tilbage. Det skal være en del af kulturen at stille spørgsmål. For vi kan jo se, at det virker, supplerer Tina Borch fra Personelaftdelingen. ■

Hvad kan du forvente dig af DIN kantine?

Hvorfor har min kantine ændret sig det seneste års tid?

Forenede Service overtog alle forsvarrets kantiner i Østdanmark i april 2012. I udbudsmaterialet var der stillet nogle krav til kantinedriften. De står i kontrakten med Forenede Service, som har tilpasset kantinerne derefter.

Hvilke krav kan det være?

Der er eksempelvis krav til, hvad buffeterne morgen, middag og aften som minimum skal indeholde. Kravene kan du se på menuerne nederst på plakaten her. Maden sælges på vægt, og der er selvfrydning ved alle måltider. Aftenbuffet er i øvrigt kun standard i kantiner med værnepligtige. Der er desuden enkelte forskelle på de almindelige buffeter og internatbuffeter. De bliver som hovedregel anrettet i et særskilt lokale, hvor der er dækket op med dug eller dækkeserviet. Der er dog stadig selvfrydning.

Hvordan har man sikret sig, at det er sund kost?

Til frokost og aften skal buffetens indhold leve op til de otte kostråd – herunder en fedtenergiprocent på maks. 30. Samtidig skal det være muligt at sammensætte en portion, så den indeholder min. 200 gram grønt. Forenede Service har løst opgaven ved, at deres kantiner er nøglehulscertificerede, hvilket betyder, at de hver dag anviser "det sunde alternativ."

Hvad gør jeg, hvis jeg har spørgsmål eller klager til kantine?

Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste kontrollerer, at Forenede Service lever op til kravene i kontrakten. Spørgsmål eller klager til DIN kantine kan du som bruger rette til din lokale DESK, eller du kan benytte det nye klageværktøj, som er etableret på intranettet. Spørgsmål vedrørende kontrakten kan rettes til Regionscenter Østs Kontraktafdeling på telefonnummer 32664006 eller på mail FBE-KTP-RCO-CON.

Vejledende minimumssortiment for morgenmadsbuffet:

Grove rundstykker
Grovbrød og rugbrød
2 slags marmelade
2 slags oste
Honning
Mørk pålægschokolade
Becel smør
2 slags pålæg
1 slags æg
2 slags grove cerealier
Yoghurt, gryn og müsli

Frokostbuffet skal som minimum indeholde:

4 slags pålæg, heraf 1 fisk med grønt tilbehør
3 lune retter med tilbehør og grønt
1 slags ost eller kage/dessert
Mindst 2 slags brød og Becel smør
Salatbuffet med minimum:
• 1 slags stivelsessalat
• 1 grov (kål) salat
• 1 grov (grøn) salat
• Minimum 5 enkeltdele
• 2 dressinger

Aftenbuffet skal som minimum indeholde:

1 baret (eksempelvis forret, suppe eller dessert)
2 slags kød, heraf 1 helsteg og 1 styksteg med grønt tilbehør / saucer
1 slags kartoffel
1 slags ris, pasta el. lign.
Mindst 2 slags brød
Mindst 2 slags miksede salater, eller salatbar som frokost

BEMANDINGS-SYSTEM PÅ TURNÉ

FPT drager på road-show med det nye bemandsystem fra begyndelsen af september.

AF FPT

HR Arbejdet med Forsvarets omstrukturering fylder meget for tiden, og efter sommerferien indleder FPT processen med de tre operative kommandoer. Derfor bliver et stort antal militære stillinger lige nu besat ved beordring. Det fortsætter, indtil Forsvaret er på plads i ny struktur – forventeligt ved udgang af 2013.

Alligevel viser et hurtigt kig på Forsvarets nye jobsite, at vi også begynder at slå flere militære stillinger op for at få praktisk erfaring med ansøgningsprocessen. At dømme ud fra de første tilbagemeldinger er især cheferne meget interesserede og tager udfordringerne med ansøgning positivt.

Bliv klogere på de nye processer

Efter sommerferien drager FPT på road-show med bemandsystemet. Du kan se, hvornår road-showet lægger vejen forbi din myndighed i højre side. Tidsplanen findes også på HR-portalens

Formålet med FPT's road-show er først og fremmest at orientere om det nye bemandsystem. Fokus på orienteringerne vil derfor være at beskrive hovedprocesserne i bemandsystemet, så den enkelte chef, leder eller medarbejder kan agere trygt i det nye system. Samtidig vil vi præsentere nogle af de HR-hjælpeværktøjer, som er udarbejdet til støtte og inspiration for chef, leder og medarbejder.

De primære målgrupper for orienteringerne er:

- Chefer og ledere, der har militære medarbejdere underlagt, og som må iværksætte en rekruttering (besættelse af stilling). Varighed af orientering cirka 1¼ time.
- Militære medarbejdere (civile medarbejdere er også velkomne), der i fremtiden skal anvende ansøgning i forbindelse med stillingsskifte. Varighed af orientering cirka 1 time. ■

HÆREN

Myndighed	Sted	Hvornår
Sergentskolen	Sønderborg	2 SEP
Det Danske Internationale Logistik Center	Vordingborg	3 SEP
Gardehusarregimentet	Bornholm	4 SEP
Gardehusarregimentet og 2 Brigade	Slagelse	6 SEP
Den Kongelige Livgarde	Høvelte	6 SEP
Danske Artilleri Regiment	Varde	11 SEP
Hærens Kampskole	Oksbøl	12 SEP
Telegrafregimentet	Ryes Kaserne	13 SEP
Hærens Operative Kommando	Karup	17 SEP
Jyske Dragonregiment	Holstebro	17 SEP
Ingeniørregimentet	Skive	18 SEP
Trænregimentet	Ålborg	19 SEP
Jægerkorpsset	Ålborg	20 SEP
1 Brigade og Danske Division	Haderslev	30 SEP
Hærens Officersskole	Frederiksberg	Tilgår

SØVÆRNET

Myndigheder	Sted	Hvornår
Maritimt Overvågningscenter Syd	Rønne	4 SEP
Søværnets officersskole	Søværnets officersskole	11 SEP
Frømandskorpset	Frømandskorpset	18 SEP
Søværnets specialskole	Sjællands Odde	19 SEP
Søværnets operative kommando	Århus	24 SEP
Søværnets specialskole	Frederikshavn	25 SEP
Søværnets Operative Logistiske Støttecenter Frederikshavn	Frederikshavn	25 SEP
Søværnets Operative Logistiske Støttecenter Korsør	Korsør	2 OKT

FLYVEVÅBNET

Myndighed	Sted	Hvornår
Enheder på FSN Karup	Karup	17, 18 og 19 SEP
Flyvevåbnets Officersskole	Jonstrup	25 SEP
Enheder på FSN Ålborg	Ålborg	30 SEP og 1 OKT
Enheder på FSN Skrydstrup	Skrydstrup	2 og 3 OKT

VÆRNSFELLES

Myndighed	Sted	Hvornår
Forsvarets Personeltjeneste	Ballerup	29 og 30 AUG
Forsvarets Materieltjeneste	Ballerup	3 SEP
Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste og Forsvarets Regnskabstjeneste	Hjørring	10 SEP
Forsvarets Koncernfælles Informatiktjeneste	Hvidovre	17 og 19 SEP
Forsvarskommandoen	København	20 og 27 SEP
Hjemmeværns Kommando	København	25 SEP
Forsvarsakademiet	Svanemøllen	30 SEP
Veterancentret	Ringsted	7 OKT

VUT-II Stabskursus	Svanemøllen	11 OKT
Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste og Forsvarets Regnskabstjeneste	Oksbøl	22 OKT
Forsvarets Sundhedstjeneste	Skalstrup	28 OKT

FAKTA

FPT forvalter til 1. november

Ordningen med en fast udstikker forsvandt, da FPT overgik til ny organisation 1. maj. Forvaltning og beordring af medarbejdere, som vi kender det i dag,

fortsætter dog frem til 1. november. Opgaverne vil blive varetaget af to bemandsningsafdelinger i FPT.

PLAKAT INFORMERER BRUGERE

En ny plakat om kantineydelserne i Østdanmark er et af tiltagene efter FBE's brugertilfredshedsundersøgelse sidste år.

AF CARSTEN RANDERS/ FBE

KANTINE

Hvis du den kommende tid lægger mærke til en plakat med en smilende kok, når du besøger en af Forsvarets kantiner i Østdanmark, så tag dig tid til at læse budskaberne på den. Plakaten er nemlig et af de mere synlige resultater, der udspringer af FBE's årlige brugertilfredshedsundersøgelse, som sidst blev gennemført i efteråret 2012. Her var der særligt fokus på resultaterne fra Østdanmark, hvor store dele af serviceydelserne var blevet udliciteret til Forenede Service.

- Det har blandt andet vist sig, at folk ikke ved, hvad de kan forvente af deres kantine i forhold til kontrakten med Forenede Service. De opsøger ikke selv information, så vi har valgt at skubbe informationen ud gennem blandt andet denne plakat, fortæller Kelly Windekilde, der er chef for kontraktafdelingen i FBE's Regionscenter Øst.

Han forklarer, at forventningsafstemning med kunder og brugere er alfa og omega i perioden efter en udlicitering. - Det kræver tilvænnning fra mange, når der kommer en ny leverandør, fordi man tidligere var vant til et andet serviceniveau og en anden kvalitet. Nu er disse ting

udspecificeret i kontrakten, så derfor er det meget vigtigt, at folk ved, hvad de kan forvente, siger Kelly Windekilde.

Nyt klageværktøj

Derfor har der også været rundture til kunderne med forklaringer om niveauet, og der er udarbejdet flere pamfletter og andre plakater om eksempelvis rengøringsydelse og klageforløb. Netop klageforløbet er vigtigt i forhold til at følge op på kontrakten.

- Klage er uheldigvis et negativt ladet ord, men det er faktisk kun på baggrund af en klage, at vi kan komme i en dialog med leverandøren om, hvorvidt de kontraktlige forpligtigelser er overholdt, forklarer Kelly Windekilde.

Derfor er der også udviklet et klageværktøj under etableringsportalen på det nye intranet, som gør det meget nemmere for kunder og brugere at klage. Samtidig letter det sagsgangen i FBE.

På kontraktområdet i Regionscenter Øst er der i samarbejde med Forenede Service lavet en konkret handleplan på baggrund af sidste års brugertilfredshedsundersøgelse, og på kantineområdet er der ud over plakaten eksempelvis også fokus på at minimere køtiderne. ■

FAKTA

FBE Brugertilfredshedsundersøgelse 2013

- foregår i hele september 2013.
- har i år mere differentierede spørgsmål til de enkelte målgrupper.
- bliver sendt til udvalgte respondenter på mail med et link.
- har fokusgruppeinterviews med udvalgte respondenter i uge 41.
- forventes at have de første resultater klar i december.

Gå til fys

STYRKE: Soldater, der skal udsendes, kan gå til den nærmeste af Forsvarets fysioterapeuter. Siden Forsvarets Sundhedstjeneste ansatte sin første fysioterapeut, er antallet af skader blandt udsendte soldater faldet, og hvis de kommende udsendte også vil undgå smerter og arbejdsskader, så kan fysioterapeuterne hjælpe. Hvis fysioterapeuten finder en skade eller et område, hvor der er risiko for, at en skade kan opstå, så kan de hjælpe med hensigtsmæssig træning. ■

Dansk triumf

STÆVNE : I august lagde Svendborg by til årets udgave af Nordisk Kadetstævne, NOCA2013. Danske, norske, svenske og finske kadetter fra nordiske søofficerskoler dystede i fem dage i forskellige sportslige discipliner, og de danske kadetter kan bryste sig af førstepladser i blandt andet volleyball, svømning og tovtrækning. Og selv om en dansk båd blev torpederet af de finske modstandere, blev det også til dansk sejr i sejlads. ■

Se alle resultater her: www.noca2013.com

Foto: Forsvaret

MEDIC I FRONT

Forsvaret skal fremover have medics, og der bliver ikke uddannet flere sygepassere. Det sker for at ensrette sanitetspersonellets uddannelse internationalt.

AF MARTHA MADSEN / FSU

SANITET

Uddannelsen til sygepasser er blevet nedlagt, i stedet er uddannelsen til medic blevet oprettet. En sygepasser og en medic er ikke helt det samme. Medic-uddannelsen har i højere grad sigte på akut livreddende behandling, mens sygepasser-uddannelsen mere havde fokus på infirmeriopgaver.

- Forsvarets øgede internationale indsats betyder, at vi skal kunne arbejde sammen med sundhedspersonel fra andre nationer – og det skal helst være gnidningsløst. Derfor anbefaler NATO, at medlemslandene ensretter uddannelsen af deres sanitetspersonel, siger overlæge Anne Lyster Knudsen, der har været med til at udvikle medic-uddannelsen.

På den måde vil alle NATO-landes forsvar have medics, og de medics vil være uddannet på samme måde til at kunne det samme, så de nemmere kan indgå i et samarbejde

med læger, sygeplejersker og andre medics fra Danmarks allierede.

En livreddende funktion

En medic er en person, der kan redde liv i stressede og pressede situationer, for en medic er uddannet til at blive udsendt og til at udføre livreddende førstehjælp.

- Medics er med ude i front og er derfor ofte de første på scenen, hvis nogen bliver såret, siger Anne Lyster Knudsen.

Derfor indeholder uddannelsen til medic blandt andet anatomi, fysiologi, farmakologi og mikrobiologi, sygdomslære, traumatologi, hygiejne og behandlerassistance.

- Som medic kan du det samme, uanset hvilket værn du kommer fra. Når folk bliver syge eller skudt, så er det centrale ikke, om det er sket på et skib eller en pløjemark, siger Anne Lyster Knudsen.

Det er derfor også et krav, at kursisterne skal tre uger i praktik - to uger på en ska-

destue, heraf to dage på en anæstesiaafdeling, og en uge i en Falck-ambulance sammen med erfarne reddere.

Den nye nye uddannelse

Medic-uddannelsen blev for første gang gennemført hos FSU i efteråret 2012, og på baggrund af kursisternes evaluering har FSU's Udviklingsafdeling og Uddannelsesafdeling siden da arbejdet på at revidere uddannelsens opbygning og forløb.

- Blandt andet indeholder uddannelsen nu flere handlebaner og mere praktisk arbejde end sidste år, hvor uddannelsens første uger var meget teoritunge, siger Anne Lyster Knudsen.

Uddannelsen bliver gennemført for anden gang fra august til oktober 2013. ■

FAKTA

Uddannelsen findes ikke civilt, og derfor har Forsvarets Sundhedstjeneste (FSU) udviklet den, så den er skræddersyet til Forsvarets behov.

For at blive medic skal du have gennemført uddannelsen til junior medic først.

Medic-uddannelsen finder sted hos Forsvarets Sundhedstjeneste på Flyvestation Skalsstrup, mens uddannelsen til junior medic bliver holdt ude i værnene.

Begge funktioner er værnsspecifikke, så uanset om du kommer fra Hæren, Søværnet eller Flyvevåbnet, så kan du som medic og junior medic det samme.

Værnene kan efterfølgende lægge en værnsspecifik efteruddannelse oven på de to uddannelser.

TRÆN MED FORSVARET

Core-træning er træning af kroppens kernemuskulatur bestående af både ryg- og mavemuskulatur.

AKTIVERING AF CORE-MUSKULATUREN

Hvis du har svært ved at aktivere din core-muskulatur, bør du bevidst arbejde med den.

1. Tag en dyb indånding.
2. Sæt hænderne i siden og pres indad.
3. Spids din mund og brug din core-muskulatur til at presse dine hænder

udad, imens du bruger stødvis forceret udpustning med en "pf-pf-pf"-lyd. Navlen skal trækkes en smule ind mod rygsøjlen, mens siderne støder din hænder væk.

4. Arbejd dig op til at du kan aktivere muskulaturen uden vejtrækning til hjælp.

Kilde: Militær fysisk træning

34

BEHANDLINGER
UDFØRTE FYSIOTERAPEUTER
OM UGEN PÅ ISAF 14

MOBIL REDNING I KRIGSZONER

I løbet af 2014 skal Danmark kunne stille med et såkaldt Forward Air Evac. Et mobilt redderhold, der er klar til at rykke ud, når de udsendte kommer til skade.

Et hold reddere er under øvelse i gang med at tilse den sårede. Deres indsats bliver evalueret af de andre i enheden samt instruktørerne.

TEKST OG FOTO: KITT KRISTENSEN / FTK

MEDICS

Brandpladsen på Flyvestation Karup er omdannet til en krigszone, hvor et helikoptervrag danner kulissen: En pilot er styrtet ned, han har åbent kraniebrud og skal have hjælp. Fire af øvelsesdeltagerne rykker ud. I løbet af de næste ti minutter skal de nå at stabilisere den sårede, så han er klar til at blive hentet af en helikopter.

Faste og rådighedsfolk mødtes til en fælles øvelse en uge i forsommeren for at træne intenst på at blive klar til at kunne stille en Forward Air Evac i 2014. Det handler om at få noget erfaring, derfor bliver der trænet intenst med både faste og rådighedsfolk, så de bliver klar til 2014.

- Det kommende Forward Air Evac ligger i

den spidse ende. Vi kan sendes ud til fronten og hente soldaten. Når skaden sker derude, vil man have de sårede ind så hurtigt som muligt. Vi bliver derfor sendt ud med helikopter og begynder at stabilisere de sårede i marken, forklarer Rene Tang, der er næstkommanderende i enheden og i spidsen for den ugelange øvelse, der er i gang.

Civile og militære

Til daglig er de tolv personer i enheden, men i forbindelse med øvelsen træner de sammen med yderligere tolv rådighedsfolk, der typisk arbejder som sygeplejersker eller reddere. Når Forward Air Evac (FAE) er klar, skal alle 24 rykke ud som en samlet enhed, og det er derfor vigtigt, at de træner sammen.

- Holdet er blandet, og det er godt. De fa-

ste kender vores grej og ved, hvor det hele er. Samtidig kommer rådighedsfolket med det forkromede overblik og sørger for at få husket alle de små ting. Det er nemmere for dem, da de bruger det til hverdag og ser mange patienter, forklarer Rene Tang.

Hospitalspraktik og ambulancekørsel

Det kræver ikke noget specifikt at komme med i MEDIC-enheden. Det eneste, det kræver, er, at man er almindelig soldat, så bliver der fyldt på af nyttig viden med tiden. - Vi gør meget for, at de ikke kun får læring herinde, de skal også ud og køre ambulancekørsel og se nogle rigtige patienter. Figuranten kan altså ikke reagere, som når folk har rigtigt ondt, forklarer Rene Tang og fortsætter:

- Det betyder, at de, der i forvejen ikke har

en ambulanceuddannelse eller en kontrakt ved et redningskorps, kommer i ambulancepraktik.

Ud over ambulancepraktikken har enheden aftaler med forskellige sygehuse, så de i rolige omgivelser kan se, hvordan organer ser ud, eller de kan være med på operationsgangen og opleve, hvordan det foregår. Indtil MEDIC-enheden er parat, har danskerne en pansret ambulance til at klare opgaven, og når det ikke har været muligt, har man brugt briternes "MERT" eller amerikanernes "PJs", som er deres svar på et FAE-team.

- Danmark vil gerne kunne tilbyde det her ude i verden, og målet er som sagt, at vi i løbet af 2014 kan klare opgaven, siger Rene Tang. ■

Baglandet:

”

Kunne du ikke bare tage mig med i bagagen?

Anette Starkner mor

AF SUSANNE BLOMQVIST / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

Anette Starkner har netop sendt sin 24-årige datter retur til Afghanistan efter tre ugers leave i Danmark. Selv om hun har det fint med, at datteren er udsendt, var det fantastisk dejligt at være tæt på hende igen. Helt bogstaveligt.

- Jeg skulle simpelthen røre ved hende hele tiden. ”Mor, du kan da ikke blive ved,” sagde hun. Da vi var på vej hjem fra lufthavnen, og hun stadig var i uniform, skulle vi lige forbi et supermarked. Og så siger kassedamen ”du er da godt nok glad for at få din datter hjem – du ser helt lykkelig ud,” griner Anette Starkner.

Hun har bakket 100 procent op om datterens uddannelse til sprogofficer og udsendelsen med ISAF 15. Ikke fordi forbehold, angst og bekymringer ikke har luret i baggrunden undervejs. Men forældrene besluttede helt fra starten, at det ikke skulle have lov til at fylde.

- Vi har talt det igennem én gang i fællesskab, hvor vi som forældre og voksne direkte har fortalt hende om vores holdninger og vores angst for det, hun skulle ud i. Derefter har vi støttet hende i hendes valg. Den snak

har betydet, at jeg kunne slappe af og bare være i det. Hun vidste, hvordan jeg havde det, og det gav mig ro, fortæller Anette Starkner.

Lever sit eget liv

Men roen har ikke altid været der. Da Anettes datter begyndte uddannelsen til sprogofficer, var situationen i Helmand anderledes. De hjemlige medier havde jævnligt voldsomme historier om angreb og dræbte soldater, og det gav anledning til store bekymringer. For hvad var det egentlig, at datteren var på vej ud i?

Derfor er Anette Starkner glad for, at Anne først kom af sted nu, hvor opgaverne er anderledes, og situationen er en del mere rolig.

- Det gav en fantastisk trykthed helt fra starten. Jeg har faktisk ikke været usikker på noget tidspunkt under hendes udsendelse. Jeg kan leve mit eget liv uden at have den her lille mand i bagehovedet, der bærer rundt på frygten for, hvad der kan ske, forklarer Anette Starkner.

Med i bagagen

Faktisk har adskillelsen og udfordringerne indtil

Anette Starkner er 57 år og bor i Ry. Hun er mor til Anne, der er udsendt som sprogofficer på ISAF hold 15.

Foto:
Susanne Blomqvist

videre været det hele værd. Familien har fået en langt tættere kontakt og de lange, fantastiske rejsebreve fra den eventyrlystne datter har givet Anette en masse nye oplevelser.

- Jeg følger med i hendes liv, og det er så interessant. Hun har formidlet kulturen og en befolkning, som har så meget historie på den mest fantastiske måde. Da hun tog af sted i dag, tænkte jeg ”Anne, kunne du ikke bare tage mig med i bagagen?” Når jeg fortæller det til andre, så spørger de, om jeg virkelig kunne finde på det. Det kunne jeg faktisk godt! Det er nok uforståeligt for mange, men jeg vil gerne se det land, som hun har været i. Så hvis der en dag bliver så meget fred, at vi kan færdes i Kabul, så skal vi derned. Hende og jeg, smiler Anette Starkner. ■

HISTORIEN KORT

Amalienborg Slotsplads

12. marts 1877

Kong Christian 9. holder taler for 5-6000 veteraner, der lige har modtaget erindringsmedaljen for deltagelsen i krigene 1848-50 og 1864:

”Det er mig en glæde at hilse på så mange brave krigere fra felttogene 1848-50 og 1864, i hvilke soldaterne viste et sjældent heltemod, for hvilken min erkendtlighed og taknemmelighed først kan svinde ved min død. Jeg er så glad over at se dem tilfredse og glade over erindringsmedaljerne, og det er mig kært at gennemføre denne sag. Jeg er selv stolt af at bære erindringsmedaljen på mit bryst. Det er mit håb, at vore efterkommere, hvis fædrelandet skulle kræve deres hjælp ville stride med samme heltemod, som bærerne af medaljen har vist.”

Veteranerne fra krigen 1864 blev i de første år efter krigen dårligt behandlet, fordi krigen var tabt, men efterhånden besindede befolkningen og politikerne sig, og i 1875 blev der sat penge af til prægning af medaljer til veteranerne i de to slesvigske krige. Omkring 110.000 veteraner modtog medaljer som anerkendelse for deres deltagelse i treårskrigen 1848-50 og krigen i 1864.

UNIFORMEN

Knapper

På de danske kampuniformer lukkes lommerne med knapper. Umiddelbart kunne det være nemmere at lukke lommerne med velcro, men det har en tendens til at samle støv og ørkensand – noget der er rigeligt af i Afghanistan og andre steder, hvor de danske soldater opererer. Og velcro med snavs i springer let op. Netop af den grund har de amerikanske styrker erstattet velcro med knapper på deres kampuniformer. Knapperne på kampuniformen skal altid være knappede. Det skyldes ikke kun, at det ser sjusket ud med åbne lommer. Der er også et spørgsmål om sikkerhed, for soldaten hænger lettere i køretøjer og andet materiel, hvis lommerne står åbne, og det kan potentielt være farligt.

CHEFEN LÆSER

DET FORRYKTE FORÅR

Lasse Ellegaard – revolterne i den arabiske verden

LÆS Jeg anskaffede denne bog før en rejse til Mellempøsten. Korrespondenten Lasse Ellegaard tager læseren med på en rejse gennem det arabiske forår. Han gør blandt andet opmærksom på de modsætninger, der ligger i opbygningen af de arabiske stater. De blev etableret efter Første Verdenskrig med centrale regeringer og myndigheder, men begreber som nation og folk stammer hovedsageligt fra Europa – den franske revolution – og eksisterer ikke nødvendigvis som givne størrelser i den arabiske verden. Derfor står de arabiske stater overfor en omfattende ideologisk og sociologiske transformation, som kan give betydelige sikkerhedspolitiske udfordringer.

DANMARK I KRIG

Kristian Søbby Kristensen (red) – demokrati, politik og strategi i den militære aktivisme

LÆS Der præsenteres forskellige analyser af Danmarks udenrigspolitik i forbindelse med den militære aktivisme og de udfordringer det giver – i en ny opfattelse af krig og politik. De seneste års erfaringer viser, at de juridiske forhold i endnu højere grad må indgå i forbindelse med den militære planlægning. Jeg synes, at bogen giver en god forståelse for de vilkår, der gælder for forsvarrets engagement i konfliktløsning.

ROMERSKE RESTAURANTER

Eva Ravnbøl og Søren Rud.

LÆS Jeg elsker Italien og Rom – og tager af sted – gerne med racercyklen – når lejligheden byder sig. En taxachauffør fortalte mig engang, at man spiser bedst i Trastevere – det gør romerne! Og hvis I kommer forbi, kan jeg anbefale Osteria Der Belli, men der er så mange andre steder...

Jens Claus Hansen

flotilleadmiral
Chef for Afdelingen
for Internationalt
Sikkerhedsarbejde

FØLG
FORSVARET
PÅ

facebook

Ud igen:

”

Nogle gange er der et højere formål med tingene.

Nicholas Lundgard kaptajn af reserven

AF SUSANNE BLOMQVIST / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

Det er fem år siden, at Nicholas Lundgard tog den første tjans som presse- og informationsofficer - PIO - i Afghanistan. Om kort tid er han tilbage i Helmand med en solid ballast af erfaring og viden fra opgaverne i Forsvarsministeriet og i Forsvarskommandoen. Og meget bedre forberedt end i 2008, hvor han med egne ord ”dumpede ned midt i en krig”.

- Jeg var lidt blåøjet og tænkte ”hold kæft, hvad er det her for noget? Folk bliver dræbt til højre og venstre, og vi mister kammerater”. Jeg kunne godt ane konturerne af den store sammenhæng, men jeg var meget neddykket i det arbejde, jeg lavede. I dag har jeg fået et helt andet helikopterperspektiv på, hvad det hele går ud på. Nu er kunsten så at undgå at blive sådan et politisk ”talking head” fuld af varm luft og røg. For det er sgu lidt kedeligt!, forklarer Nicholas Lundgard.

Mindre bevågenhed

Meget er anderledes, siden Nicholas Lundgard sidst var PIO i Helmand. Danmark er langsomt på vej ud af Af-

ghanistan, og infanterikompagniet er skåret væk, så Hold 16 tæller kun lidt under 300 mand. Pressens bevågenhed er ikke helt så stor, som den var for et par år siden. Men det gør ikke opgaven mindre vigtig.

- Min opgave er at holde fokus på Afghanistan og den opgave, som vi stadig har at løse dernede. I al ydmyghed ser jeg PIO'ens rolle som en super vigtig brobygger mellem Forsvaret og samfundet - herunder medierne. Det er afgørende, at vores soldater forstår vigtigheden af, at vi får pressen ind. Jeg vil gøre alt, hvad der står i min magt for, at broen bliver så solid som overhovedet muligt. Al ære og respekt for geværskytte tre, som ikke gider pressebesøg. Men nogle gange er der et højere formål med tingene, og så må han/hun altså æde, at der står en journalist og en fotograf oppe i lugen. Sådan er det!, konkluderer Nicholas Lundgard.

Del din historie

Som PIO kommer Nicholas Lundgard også selv til at levere masser af historier hjem til Forsvarets platforme. Han glæder sig til at opsøge nogle af de afghanere, som

Nicholas Lundgard rejser i august til Afghanistan som presseofficer (PIO) på ISAF hold 16. Han er 39 år, nyudnævnt kaptajn af reserven ved Gardehusarregimentet og var udsendt som PIO på ISAF Hold 5. Han har også været pressesekretær for tidligere forsvarsminister Gitte Lillelund Bech og presseofficer i Forsvarskommandoen.

Foto:
Susanne Blomqvist

han mødte tilbage i 2008, og høre, hvordan de ser på udviklingen. Men han ser også frem til at lægge øre til soldaternes bud på den gode historie.

- Vi gør os selv en bjørnetjeneste, hvis vi er helt stille og ikke fortæller vores historier. Som PIO er min vigtigste opgave at sige til soldaterne ”kom og del din historie med mig.” Briterne har et udtryk, som de kalder proof of good order. Det handler om, hvordan vi kan vise ansvarlighed og anstændighed i opgaveløsningen, selv om vi er i gang med at pakke sammen. Både i forhold til materiel, personel og de dyrekøbte erfaringer, som vi har gjort os. Der er 43 af vores kammerater, som ikke længere er i blandt os. Vi står på skuldrene af alle de hold, der har været her før og alle de ofre, der har været. Så udfordringen er at formidle historier, som rammer inden for den skive, fortæller Nicholas Lundgard. ■

MONUMENTET DE VENTENDE

2013

Den 1. marts blev KFUM's soldaterrekreation i Hvorup ved Aalborg indviet. Samme dag så et nyt monument dagens lys. Det er en 150 X 120 centimeter skulptur, som forestiller fire skikkelser. Kunstværket har titlen ”De ventende”.

Personerne er skadede soldater, som er vendt hjem fra international tjeneste, og deres pårørende. De venter på at samfundet, som sendte dem af sted, tager ansvar for de fysiske og psykiske eftervirkninger, som nogle af de udsendte lider under.

Skulpturen er fremstillet af Paul Cederdorff som sammen med sin kone Else selv har finansieret opstillingen af monumentet. Parret mener, at den danske stat har været for længe om at tage et ansvar for de omkostninger, den internationale tjeneste har for pårørende og soldater.

FOTO: KFUM

.....
I sidste nummer af Forsvarsavisen var der en beklagelig fejl. De omtalte tre soldater døde ved en ulykke i Kabul den 6. marts 2002 og ikke som skrevet i 2003.

FORSVARS KANALEN.TV

ET UNIVERS AF HISTORIER FRA DEN MILITÆRE VERDEN

KOMMENTAR

Aktiv udenrigs- politik i maritimt perspektiv

Den danske flåde er siden 1990'erne blevet tilpasset Danmarks aktive udenrigspolitik. Vi opererer fortsat i danske farvande og i Nordatlanten, men siden krigen i Golfen har vi haft øget fokus på dansk deltagelse i internationale maritime operationer. Det har krævet nye og robuste enheder, der kan operere på havet i lang tid ad gangen overalt i verden. Opgaverne kan være bekæmpelse af terror eller kriminalitet til søs, eller det kan være indsættelse i kamphandlinger i verdens brændpunkter.

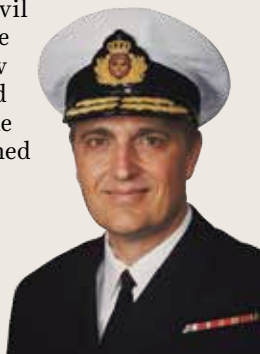
Støtteskibene Absalon og Esbern Snare har siden 2008 løbende været indsat i antipirater-operationer i Det Indiske Ocean. Det samme har fregatten Iver Huitfeldt i første halvår af 2013. Som en del af udsendelserne har enhederne på bilateralt niveau desuden været platform for maritim kapacitetsopbygning i østafrikanske kyststater. Det intensive engagement i løsningen af disse opgaver i den lave ende af konfliktspektret er dog sket på bekostning af træning i den hårde ende af spektret, de skarpe operationer. Her er der nu behov for en indsats.

Vores tre nye fregatter er afleveret fra værft, men der udestår, at vi får installeret de avancerede våben-, sensor- og overvågningssystemer, der en forudsætning for, at skibene kan indsættes i egentlige krigshandlinger til søs. Personellet skal desuden igennem en omfattende træning i at bruge den nye teknologi. Træningen og opkøringen vil komme til at trække på mange ressourcer fra Søværnets egne kurser, lige som der for såvel støtteskibe som fregatter vil blive søgt gennemført et eksternt uddannelsesforløb i to trin. Første trin er et krævende havarikursus, der foregår i Neustadt i Tyskland. Målet med kurset er at få tilpasset skibets organisation, så flowet i havaribekæmpelsen koordineres, så skibschefen kan koncentrere sig om den fortsatte kamp.

Trin to bygger videre på uddannelsen i Neustadt. Det er den engelske flådes Flag Officer Sea Training. En behård seks ugers uddannelse, hvor besætningen under stærkt pres skal håndtere både overvågning af trusler, kamphandlinger og havari. Under uddannelsen gennemgås skibets område for område, og målet er en certificering til at indgå i NATO Response Force i et år med henblik på at kunne udsendes til krigszoner, der omfatter maritim krigsførelse.

Der vil gå endnu tre til fire år, inden fregatterne er fuldt operationsdygtige. Til den tid vil Danmark have en helstøbt flåde, der på alle maritime områder kan understøtte en aktiv udenrigspolitik, og som kan måle sig med nogle af de bedste i verden. Både i nationale operationer og internationalt sammen med vores allierede partnere.

Frank Trojahn
kontreadmiral
chef
Søværnets Operative Kommando

STAFETTEN

Ved du, hvad dine kollegaer i hele forsvaret laver? I Stafetten stiller vi spørgsmål om dit job, og du sender stafetten videre.

ET TAKTISK OVERBLIK

Når en bombe bliver kastet tæt på egne tropper, foregår det med støtte fra en Forward Air Controller.

AF KARL ANDRÉ PEDERSEN / HOK

STAFETTEN

Jimmy Mogensen er Forward Air Controller (FAC) i Oksbøl, og han er med til at sikre egne bomber ikke rammer danske og allierede soldater.

- Som FAC'er er jeg med til at støtte enheder på jorden, når de påkalder flystøtte. Det er enheder, der ligger tæt på fjendtlige tropper, og derfor spiller jeg som FAC'er en vigtig rolle i at sørge for, at vores egne enheder ikke bliver ramt,

Spørgsmålet

Hvad laver en Forward Air Controller?

siger kaptajn Jimmy Mogensen. Som FAC'er skal man koordinere luftangreb med både fly, helikoptere og droner, og det kræver en særlig uddannelse, der begynder med en 8 ugers uddannelse ved Flyvevåbnet. Bagefter følger et år ved 1. Ildstøtteafdeling i Oksbøl.

Øvelse gør mester

Når Jimmy Mogensen ikke planlægger kommende aktiviteter eller rådgiver andre danske FAC'ere, er han med til at gennemføre en række nationale øvelser.

- En FAC skal holde status for at måtte

gennemføre controls af fly og helikoptere, hvad end de kommer fra Polen, Danmark, eller et andet land. Det er præcis som med piloter, som også skal gennemføre diverse check rides for at opretholde status. For at opretholde denne status gennemføres der årligt flere øvelser, hvor Fighter Wing Skrydstrup støtter med F-16 fly, både i dagslys og i mørke, ligesom der også skydes skarpt to gange om året på Rømø, siger Jimmy Mogensen.

Skyder med skarpt

Jimmy Mogensen deltager også i en række internationale øvelser med allierede tropper, hvor man både lærer af hinanden og øver samarbejde.

- I september kører for eksempel øvelse Ramstein Rover i Tjekkiet over tre uger. Denne øvelse planlægges af NATO HQ AIR fra Ramstein luftbase i Tyskland og gennemføres med hjælp fra mange lande, som skal køre handlebane både med løs og skarp ammunition fem forskellige steder i Tjekkiet. I denne øvelse, der samtidig klargør det næste ISAF-hold til deres udsendelse, deltager minimum 15 forskellige NATO-lande, siger Jimmy Mogensen. ■

Kaptajn Jimmy Mogensen vil gerne vide, hvad en pjecegast ved Søværnet laver?

Hvis du som mellemlider, leder eller chef har spørgsmål, som du ikke kan få besvaret via en søgning på HR-portalen, kan du kontakte HR-rådgivning.

HR-RÅDGIVNING – 3266 5566

PROFILER

LYST TIL NYT OG UKENDT FARVAND

Tekniker Britt Treu skiftede en rutinefyldt hverdag i Flyvevåbnet ud med sejlad i uopmålt farvand i Søværnet.

Når arbejdsdagen bliver ren rutine, kan det være tid til et jobskifte. Tekniker Britt Treu tog springet fra Flyvevåbnets radarer til Søværnets sonarer.

TEKST OG FOTO: BERIT UDDBY / SOK

KARRIERESKIFTE Efter næsten tyve år i Flyvevåbnet på samme tjenestested var arbejdsdagen og materiellet ved at være alt for velkendt for tekniker Britt Treu.

- Til sidst kender man sit udstyr så godt, at man kan høre, hvilken transistor der skal skiftes, allerede når man åbner døren ind til rummet, siger hun om sin tjeneste på Radarhoved Multebjerg.

Tekniker Britt Treu er om bord på skibet Jens Sørensen, der ligger ved kaj på Holmen netop hjemvendt fra to ugers søopmåling i havet omkring Bornholm.

Åbnede døren til Søværnet

Arbejdsomt var Britt Treu gået i stå. Da der samtidig var nedskæringer i Flyvevåbnet og usikkerhed om, hvorvidt hendes tjenestested

skulle nedlægges, besluttede hun sig for at tale med sine chefer om sit ønske om at skifte til Søværnet. De bakkede hende heldigvis op.

- Efter mange år på vagthold med skiftende arbejdstider havde jeg ikke lyst til at få et otte til seksten-job. Jeg var også stadig rigtig glad for kammeratskabet i Forsvaret, så jeg ville gerne blive, men ville gerne ud at sejle og se mere af Danmark, Grønland og resten af verden. Desuden var jeg meget tiltrukket af Søværnets arbejdskultur, siger Britt Treu.

Skiftet viste sig at være det rette for hende. Hendes første dag i Søværnet var en vinterdag med is på vandet.

- Vi fik udleveret redningsdragter. Derefter sagde instruktørerne "Hop i det våde - det er der I arbejder", hvorefter de skubbede isen væk for os. Jeg kan huske, jeg tænkte "Nej, hvor frisk", siger

Britt Treu.

Ukendt farvand

En kold dukkert var bare en af de mange nye ting, som Søværnet kastede Britt Treu ud i. Udstyret var også nyt og uvant.

- Det er en af mine - en sonar, der kan trækkes efter skibet, siger Britt Treu og peger på en aflang gul metalanordning, der ligger på dørken. En 'forward looking sonar', der sørger for at advare om undersøiske skær på skibets kurs.

- Vores fart er ikke mere end højst 7,5 knob, når vi sejler i Grønland. Vi skal konstant være klar til at slå fuld bak. Det er jo os, der måler op til søkortene, så det er ukendt område, vi sejler i, og vi er måske de første overhovedet, der sejler der, siger Britt Treu, der er glad for, at hun skiftede kurs i sit arbejdsliv. ■

KOMMENTAR

Implementering på vesterhavsk

Hvis jeg skal sætte ét billede på forligsimpliceringen, må det være Vesterhavet og de kræfter, der hersker i og omkring det. Billedet får fluks mine tanker til at løbe tilbage til de mange sommerferier ved vestkysten lige syd for Thorsminde, hvor man skal finde charmen i blæst, fladt landskab - og så selvfølgelig Vesterhavet.

Jeg husker, at alle vi børnebørn fik formaninger om Vesterhavet og den respekt, vi skulle udvise overfor de brusende kræfter. Formaningerne blev hvert år underbygget af historierne om letsindige turister, der drev til havs på deres farvestrålende luftmadrasser.

En sådan respekt bør vi også udvise overfor implementering af det hav af forligsprojekter, som mange ansatte i Forsvaret er i sving med at omsætte, så vi kan levere et velfungerende forsvar, der koster 2,7 milliarder kroner mindre om året. Forligsprojekterne er jo ikke bare gennemført ved, at Forsvarskommandoen nedskriver budgetterne i et regneark - Det blæser jo heller ikke mindre ved Vesterhavet, fordi en metrolog lægger det ind i sin 5-døgns prognose. Det kræver en lang større indsats, da det blandt andet handler om, hvordan uddannelserne i Forsvaret fremover skal sammensættes, hvordan Forsvarets indkøb kan optimeres, og hvordan HR-ansvaret skal fordeles. Der er altså tale om nye betingelser for Forsvaret og vores dagligdag som ansatte, så det undrer mig ikke, at der til tider opstår krusninger og et par større bølger på havoverfladen - det tager jeg som udtryk for, at alle, der arbejder på at omsætte forliget, heldigvis er optaget af, at Forsvaret skal være en både sund og veldrevet virksomhed at arbejde i.

Nu er det jo ikke kun pengene, der er den knappe ressource i implementeringen af forliget - også tiden er knap. Rigtig mange skibe skulle i søen umiddelbart efter forliget blev indgået, da Forsvaret allerede i 2013 stod overfor en reduktion på cirka én milliard kroner. Derfor igangsatte vi fra Forsvarskommandoen første bølge, der blandt andet indeholdt målretning af sundhedsydelse, udfasning af arbejdsgiverbetalt idræt, nedbringelse af antallet af værnepligtige og af forbruget af merarbejdsbetaling.

Men det er ikke alle forligsprojekter, vi har nået at melde noget ud om nu. De kræver mere tid. Det er en nødvendig tid for at sikre, at vi har fast grund under fødderne, da grundlaget benyttes som baggrund for omplacering eller nedlæggelse af stillinger, og derfor skal være retvisende, samtidig med regler og retningslinjer naturligvis skal følges og respekteres. Vi skal eksempelvis ikke bare flytte ansatte i Forsvaret rundt i landet, for kort tid efter at flytte arbejdspladsen igen. Den slags blæst og bølgeskvulp har Forsvarets ansatte ikke behov for.

Trine Nielsen
Kontorchef
Effektiviseringssekretariatet
FKO

QUIZ GÆT EN HELIKOPTER

- ▶ Du skal gætte Flyvevåbnets første helikopter?
- ▶ Den kom til i 1950'erne.
- ▶ Den blev fremstillet i USA.
- ▶ Den havde samme navn som en indianerstamme.

Svaret finder du nederst på denne side

KOMMENTAR

Vi fortsætter det vigtige arbejde i Afghanistan

Ansvaret for den danske militære opgaveløsning i Afghanistan er nu overdraget fra Hold 15 til Hold 16. Jeg vil derfor benytte lejligheden til at sige, at I har gjort det godt. Hold 15 blev det sidste danske hold i Afghanistan med infanterister, og hjemtagningen af kampsoldaterne har over sommeren fyldt godt i medierne med farvelartikler og exitprogrammer på tv.

Men det er ikke farvel til Afghanistan. Vi er der endnu.

Der er omkring 260 danske soldater, også kamptropper, der stadig støtter uddannelsen af afghanske sikkerhedsstyrker. Vi har blandt andet specialister i form af ingeniørsoldater og kommunikationsfolk, som støtter den afghanske hær, og vi har kampvogne, der kan støtte i militære operationer, når der er behov for præcis og direkte ildkraft. Vi skal holde fokus på, at vi stadig løser en vigtig og krævende opgave i Afghanistan, som ikke er uden risiko. Det fortjener de udsendte soldater og deres pårørende

Jeg er stolt over den danske militære indsats, der over årene har skiftet karakter, og som nu er fokuseret på støtten til - og uddannelsen af de afghanske sikkerhedsstyrker (ANSF). Vi er ved at være i mål, og kan konstatere, at de afghanske styrker i stigende grad selv kan - og gerne vil - planlægge og gennemføre endog komplicerede operationer. Det er på denne baggrund jeg har udtalt mig positivt overfor vores militære indsats i Afghanistan. Jeg synes en rettesnor må være hvorvidt ANSF kan håndtere kommende 'sikkerhedssituationer' mere end om sådanne vil opstå. Emnet har jeg et par gange drøftet med den afghanske forsvarschef, General Karimi. Han forventer, at der også i fremtiden vil opstå uro og vejsidebomber, men han er overbevist om, at ANSF vil have evnen til at imødegå disse.

Det er i øvrigt ganske imponerende, at vi nærmest konstant har kunnet justere vores indsats, så den hele tiden har kunnet håndtere de hyppige ændringer i truslen og opgaverne. Erfaringer er løbende blevet indhentet og udnyttet til at tilpasse vores uddannelse, materiel og procedurer. Det har kun været muligt, fordi hele Forsvaret med værksteder, depoter, skoler og stabe har været stærkt engagerede i dette arbejde; tak for jeres indsats!

Jeg vil afslutningsvist gerne understøtte, at vi, også i forhold til vores indsats i Afghanistan, gerne bidrager med at beskrive og forklare den udvikling, som har præget vores indsats. Dermed sikrer vi åbenhed om og indsigt i opgaverne, som vores soldater på fornem vis har bidraget til at løse.

Til jer på Hold 16 vil jeg sige: Pas godt på jer selv og fortsæt det gode og vigtige arbejde de forrige hold har udført!

Peter Bartram
General
Forsvarschef

Poul Juul Kristensen er fortrøstningsfuld over for sin jobsituation, når han om to år er færdig som civilingeniør. Arbejdsløsheden er nemlig enormt lav, og samtidig mener han, at erfaringerne fra Forsvaret gør ham ekstra attraktiv.

FØR: PREMIERLØJTNANT NU: CIVILINGENIØRSTUDERENDE

Poul Juul Kristensen er i dag bachelor i globale forretningssystemer, og om et par år har han en kandidatgrad som civilingeniør. Hærens Officersskole har givet en solid ballast før studielivet.

TEKST OG FOTO: CARSTEN RANDERS / FBE

SPECIALIST

I 2010 tog den nu 36-årige Poul Juul Kristensen efter 13 år ved Forsvaret det endelige spring. Den sikre stilling som tjenestemand ansat premierløjtnant ved Trænerregimentet i Aalborg blev skiftet ud med en tilværelse som studerende ved Aalborg Universitet. Et par år forinden havde han snuset til det civile liv via et halvt års ansættelse ved Danish Camp Supply. - Allerede da var det min plan at stoppe ved Forsvaret. Jeg havde det svært, da jeg kom hjem fra Afghanistan i 2006. Man kommer hjem efter at have haft et enormt stort ansvar, og så er det igen dagligdag ved bataljonen, fortæller Poul Juul Kristensen.

Fra generalist til specialist

Virksomheden lukkede imidlertid, og han besluttede sig for at give Forsvaret en ny chance. Poul Juul Kristensen blev også optaget på VUT 1 i 2010, men han kunne mærke, at han i højere grad havde lyst til at arbejde ud fra en akademisk platform. - Som kaptajn bliver du generalist, mens jeg var mere interesseret i at blive specialist. Jeg synes, logistik er meget spændende, og det kunne jeg arbejde med som civilingeniør.

Samtidig havde jeg svært ved at spejle mig i mine ældre kolleger og se mig selv i en af deres stillinger om ti år.

Denne sommer blev Poul Juul Kristensen bachelor i globale forretningssystemer, og om to år kan han kalde sig civilingeniør med en overbygning i operations- og innovationsstyring, for han regner med at komme igennem til normeret tid, selv om der er to små børn i husstanden. Og her har erfaringerne fra Forsvaret hjulpet godt på vej. - Jeg ved godt, hvordan man holder styr på sit penaltus, og jeg skal ikke slibes til som de helt unge. Hærens Officersskole er en god platform, og det er hårdere end universitetet, så kan man klare officersskolen, kan man også klare universitetet på trods af en studentereksamen fra 1997.

Udsigten til at skulle på SU kan nok skræmme mange, men en hustru med et godt job og 20-30 arbejdsdage om året som officer af reserven har fået økonomien til at hænge sammen.

- Her har Forsvaret og i særdeleshed min gamle chef været fantastisk. Det er også rart for mig at komme tilbage i trøjen i ny og næ, og jeg overvejer også at uddanne mig til kaptajn af reserven, siger Poul Juul Kristensen, der dog tvivler på, at han igen kommer tilbage som fuldtidsansat ved Forsvaret. ■

SAGT & SKREVET OM FORSVARET

Forleden sejlede et polsk dykkerskib ind mod sikkerhedszonen og anmodede os om at flytte, da de skulle dykke på vraket. Vi bad dem sejle hjem til Polen.

Frank Riel Rasmussen, orlogskaptajn, der leder Søværnets operation om bjærgning af olie fra Fu Shan Hai.

Danmark rustet sig til at angribe i cyberspace

- Man kan sætte fuldstændig lighedstegn mellem de ting, vi kender fra det fysiske forsvar, og så det digitale forsvar, hvor man også både beskytter sig og har muligheden for at angribe.

Socialdemokraternes forsvarsordfører **Trine Bramsen** om Forsvarets opbygning af en digital enhed.

Soldaters hjerner skal granskes

Med biologisk feedback kan vi lære soldaten, hvilken adfærd og hvilke tanker der kan bringe soldaten ud af et overdrevent alarmberedskab.

Jimmi Andreasen, psykolog og chefkonsulent ved militærpsykologiskafdeling på Veterancentret om pilotprojekt om kortlægning af hjernebølger hos PTSD-ramte soldater.

Vi gør en forskel

Hvis man bliver soldat i det danske forsvar i 2013, så melder man sig på grund af missionerne, ikke på trods af dem. Vi ved godt, at der skal løses nogle hårde og svære opgaver ude i verden. Men vi oplever at gøre en forskel derude.

Flemming Winther, forbudsformand i HK-KF som reaktion på, at det radikale folketingsmedlem Zenia Stampe kalder danske soldaters opgave i Afghanistan for umulig.

MED ANDRE ØJNE TOPCHEFER OM MILITÆRE KOMPETENCER

Claus
Bretton-Meyer
DirektørEbbe Dal
DirektørMichael Holm
KoncernchefSteen Gravers
TeamchefJens Maaløe
DirektørPeder Gellert
Pedersen
DirektørHenrik Bonné
DirektørSven Arne
Blomberg
Direktør

CLAUS BRETTON-MEYER

Forsvaret lærte mig ledelse

Claus Bretton-Meyer har de seneste 18 år været administrerende direktør i internationale koncerner. Undervejs har han taget alle de fineste handels- og lederuddannelser med sindrige trebogstavs-forkortelser, der kan købes for penge. Den ledelse, han bruger i praksis, lærte han dog som sergent på Sjælsmark Kaserne.

AF KIM VIBE MICHELSEN / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

LEDELSE

Claus Bretton-Meyer er administrerende direktør i EuroAds Group A/S, en international koncern, der laver marketing på internettet. Han har været topleder, siden han var 29 år, og han har fundamentet på plads. HH og HD og Master of Business Administration. Når Claus leder i det daglige er det dog mere erfaringerne og teorien fra Forsvaret end fra de tykke bøger på de fine uddannelsesinstitutioner, han bruger.

- Ledelse lærer man ikke ordentligt på Handelshøjskolen. Jeg lærte det som sergent og senere løjtnant, og jeg bruger de samme principper i det civile i dag. Forsvaret har givet mig en struktureret tilgang til opgaveløsning og lært mig at anvende sund fornuft i mine overvejelser, siger Claus Bretton-Meyer.

Citroen 2CV, sejlersko og langt hår

Det var dog mere langt hår, sejlersko, lyserøde La Costa T-shirts og surfing end Forsvaret og time managere, der stod på programmet for Claus, da han voksede trygt op i kernefamiliens skød i det solbeskinne Hellerup nord for København.

Claus gik på Ingrid Jespersens Gymnasium, og alle vennerne surfede, så det gjorde Claus også. Foranlediget af sin mor var han dog også aktiv spejder og havde her stiftet bekendtskab med det halvmilitære hierarki og lidt hands on ledelse som patruljefører.

Så da gymnasietiden lakkede mod enden, og det med værnepligt var lidt oppe i tiden, valgte Claus at aftjene frivilligt ved det daværende Kongens Artilleriregiment på Sjælsmark Kaserne i Hørsholm. Og det var en oplevelse, der i første omgang gav ham noget af et kulturшок.

- Jeg ankom til min første dag som værnepligtig i min Citroen 2CV med et surfboard stikkende ud af tagåbningen, og det blev hurtigt tydeligt for mig, at det måske ikke var helt almindeligt. Jeg var omgivet af jævnaldrende fra hele landet og alle sociale lag, og jeg skilte mig klart ud som en studentikos type fra Nordsjælland. Vi blev dog lynhurtigt smeltet sammen til en enhed og gode kammerater, husker Claus.

FAKTAClaus
Bretton-Meyer
47 årADM. DIR EuroAds
Group A/STidl. ADM DIR:
TV 2 SPORT A/S,
Observer Northern
Europe A/S, Azlan
Scandinavia A/SElsker sin Yamaha
motorcykel

Kører Landrover

Er født juleaften og
hedder derfor Noel
til mellemnavnSpiser helst
fiskefrikadeller
med nye kartoflerLøber og ror kajak i
fritidenLæser i øjeblikket
Open af Andre
Agassi

Men udover at være flittig og mere end middelmådigt begavet som så mange andre, så har Claus en egenskab, de færreste har. Han kan brænde for ting. Ikke bare på den der, jeg kan godt lide mit arbejde-agti-

Løjtnant ved et tilfælde

Claus blev hurtigt glad for at gå til soldat og lod sig frivilligt tage til sergent. Han røg på Artilleriets Sergentskole i Varde, som han gennemførte, men ikke uden komplikationer. Dengang var forhindringsbaneløb på tid en fast del af programmet, og Claus overtrænede, smadrede det ene knæ og var tæt på at ryge ud.

Det gjorde han dog ikke, men da det senere blev muligt for ham at søge Løjtnantsskole, var lægen noget skeptisk, fornemmede Claus. Og da han så uden et ord bare fik en konvolut i hånden med resultatet af helbredsundersøgelsen og en besked om at aflevere den til sine overordnede, anede Claus uråd.

På vej over på kommandokontoret åbnede han konvolutten, og ordene "Ikke Egned" sprang ham i øjnene. Claus gik derefter resolut tilbage til lægen og fik ham til at ændre bedømmelsen.

- Hvis jeg ikke havde åbnet den konvolut ved en pludselig indskydelse dengang, så aner jeg ikke, hvilken vej mit liv havde taget. Det var fuldstændigt tilfældigt, siger Claus Bretton-Meyer, der siden har haft en lang reserveofficerskarriere med mindst en måneds årlig tjeneste.

Står i flammer

Forløbet siger noget om Claus. For Claus er ikke en karriereplanlægger. Han er blevet headhunted til alle sine topjobs, og da han var færdig med Forsvaret, var det også lidt tilfældigt, at han overhovedet tog en handelsuddannelse.

Men udover at være flittig og mere end middelmådigt begavet som så mange andre, så har Claus en egenskab, de færreste har. Han kan brænde for ting. Ikke bare på den der, jeg kan godt lide mit arbejde-agti-

ge måde, men derimod med en overvældende begejstrende entusiasme, der blæser omgivelserne omkuld. Claus brænder ikke. Han står simpelthen i lys lue, når han først går i gang. Og hvis han ikke er tændt, så gider han slet ikke at røre ved det.

- Mit motto er Semper Ardens, altid brændende, og hvis jeg ikke føler, at jeg kan brænde for et job, så siger jeg nej tak, siger Claus Bretton-Meyer

”

Jeg ankom til min første dag som værnepligtig i min Citroen 2CV med et surfboard stikkende ud af tagåbningen.

Træd et skridt tilbage

Claus er også aktiv i Interforce og har hjulpet flere militære kolleger over i en civil karriere. Men selv om Forsvaret har mange kvaliteter, der kan bruges i det private erhvervsliv, mener han ikke, at skiftet er helt let.

- Man kan ikke bare meritoverføre, så konstabler og sergenter skal sørge for at bruge deres opsparede ret til civil uddannelse fornuftigt, og officerer, der gerne vil ud, skal nok forvente at træde et skridt tilbage og tage jobs på lavere ledelsesniveau for at få noget erfaring og omskoling til erhvervslivet, siger Claus.

- Og græsset er ikke nødvendigvis grønnere. Som leder bliver man målt på økonomisk output langt mere end i Forsvaret. Man skal være på budget hver eneste dag, men den lederuddannelse og HR-ressource man kommer med fra Forsvaret, kan de ikke konkurrere med i det civile. ■

I år er det femte gang, at Flagdagen hylder Danmarks udsendte den 5. september. Idemanden bag Flagdagen er overkonstabel Kim Eg Thygesen, der med en række udsendelser til Balkan og Afghanistan ønskede at hylde de danske soldater. Ideen vandt dog opbakning på Christiansborg, og det er derfor hele det officielle Danmark hylder de mænd og kvinder, der har været udsendt til nogle af verdens farligste brændpunkter.

Bliv ven med forsvaret på **facebook**

PLANET STRUKT

ET TEGNESERIEUNIVERS AF DEN ANDEN VERDEN

